

„Isten viszont még ennél is többet vár el tőlünk! Feltétlen bizalmat abban, hogy meghallgatja imádságainkat.” <i>Imaszárnyakon a légi közlekedés fellegvárában</i> ➤ 4. oldal	„Ha pedig betöltekezünk, akkor semmi esetre sem lehetünk megüresítve. Az üres szív csak az ellenségünk ügyét szolgálhatja – amelyik szívben nem Isten van, azt szívesen elfoglalja a sátán.” <i>Divatböjt</i> ➤ 11. oldal	„A kötet, amely a szerző több mint egyéves intenzív kutatómunkájának eredménye, a Felsőszeli Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház történetét dolgozza fel. A szép küllemű, kellemes hangvételű kiadvány az egyházközséget részletesen bemutatja a kezdetektől, vagyis a 16. század elejétől napjainkig.” <i>Gyülekezet- és iskolatörténet a Mátyusföldről</i> ➤ 14. oldal	<i>Lelkésziktatás Mórichidán</i> ➤ 3. oldal <i>A dunántúli kerületi napról</i> ➤ 3. oldal <i>Világímanap</i> ➤ 4. oldal <i>Egy papné titkos naplójából</i> ➤ 6. oldal <i>Böhm Károly filozófus emlékezete</i> ➤ 10. oldal <i>Megszőlítani az Urat</i> ➤ 11. oldal
--	--	---	--

BOLLA ZSUZSA FELVÉTELE

Jól bevált recept, némi extrával

Bibliai családok a 11. országos evangélikus bábfesztiválon

► A tavasz különösen mozgalmas hétvégéket, színes programokat jelent, illetve mindezek előkészítését is a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Gyermekek- és Ifjúsági Osztályán dolgozók számára. Március 3-án az alábbi receptet próbálták ki: végy egy napsütötte szombati napot, többtucatnyi csillogó szemű, lelkes bábozó gyermeket, kétszáz ajándék bábfigurát, kétszázötven liter valódi gyümölcslevet és elegendő harapnivalót, adj hozzá néhány bibliai családot, valamint szakembereket és segítőköt. Keverd össze őket jó alaposan egy igazi színházban, és hidd el, hogy mindebből valami nagyon jó, színvonalas dolog fog „kisülni”, ha áldás van rajta. Ez a dolog esetünkben nem más, mint egyházunk hagyományos országos bábfesztiválja, amelynek idén a Kolibri Gyermekek- és Ifjúsági Színház adott otthont Budapesten, a Jókai téren.

A Kolibri Színházba a bábfesztivál idei témájához, a *Családok a Bibliában* témakörhöz kapcsolódóan érkeztek gyülekezeti bábcsoportok előadásaiikkal határokon belülről és túlról: Bátonyterenye-Szúpatakról, Nagytétényből, Piliscsabáról, Tamásiból, Tengelicről, Zuglóból, illetve Kolozsvárról. A vendégek a távolabbi Ajkáról, Győrből, Harkáról, Pencről, illetve a közelebbi Józsefvárosból, Kelenföldről, Pesthidegkútról és a Városligeti fasorból érkeztek, hogy részt vegyenek a bábfesztiválon.

Kilenc óra előtt a szervezők izgatottan várták az érkező fellépőket, akiknek a lepakolás után lehetőségük nyílt a színpad kipróbálására, a „színpadbejárásra”. A fesztivál tíz órakor közös énekléssel vette kezdetét. *Pál Marietta* gyermek- és ifjúsági referens, a program főszervezője köszöntötte a résztvevőket és a vendégeket, a zsűri tagjait, illetve *Szemerei Jánost* – aki a gyermek- és ifjúsági munkáért felelős püspökként a fesztivál nyitóáthítatát tartotta a gyermekeknek –, és üdvözölte *Adorjáni Dezső Zoltánt*, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspökét.

A szakértő zsűrit idén *Granasztói Szilvia* iparművész, művészetpedagógus – maga is bábjátékos, több bábos könyv szerzője –, *Szluka Judit*, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus bábos referense, egyházunk részéről pedig *Bencéné Szabó Márta*, a budavári, illetve a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet lelkesze alkotta.

„Az élet játék, gyermekeim, és a játék lényege az, hogy játszani kell” – hangsúlyozta a főszervező – *Zalán Tibortól* idézve – a bábjáték fontosságát, így kívánva jó játékot a szombati nap minden együtt töltött percére.

A megnyitó után áhítatában *Szemerei János* Bori bari nevű elveszett báránkját kereste, aki imádja a csokit, és nagyon-nagyon szeret bújókáskálni. A gyerekek segítségével – nagy nevetések közepette – aztán meg is találta Borit, majd együtt felelevenítették az elveszett bárány történetét.

► Folytatás a 7. oldalon

Szépen szólt az ének
Sopronban, az evangélikus
középiskolák kórusainak
ötödik országos
találkozóján

► Képriportmellékletünk a 8–9. oldalon

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Civilizáció és evangélizáció

Európa – Magyarország – evangélikus egyház

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Böjtben vagyunk. A kellős közepén. Talán a jelképes, biblikus hamuszórárs nem maradt formalitás, és egy kicsit magunkba nézünk. Oculi vasárnapja van – a szemek vasárnapja (a nap névadó zsoltára: Zsolt 25,15).

Ha csupán magunkba nézünk, elszörnyedünk. Mert azt látjuk, amit *József Attila* így panaszolt el: „Én nem tudtam, hogy annyi szörnyűség / barlangja szívem.” De ezen a napon a zsoltárossal valljuk: „Szemem szüntelen az Úrra néz.” Ez az egyetlen reményteli perspektíva. Órá nézve reménykedhetünk, hogy a civilizációs bántalmak helyett evangélizációs ajándékok várnak.

Kevésbé bonyolult világban éltek a régiek, hogy tisztában láttak, mint mi? Csupán pár mondattal, nemes egyszerűséggel ki tudták fejezni azt, amit mi oly bonyolultan mondunk, hogy utána nem győzzük elemezni, majd magyarázni, miként is értsük. Ezért amikor a világ gondolatai nagyon összekuszálódnak körülöttem, már-már automatikus mozdulattal nyújtom kezem az ágyam mellett álló könyvespolc felé, ahol a verseskötetek állnak, hogy levegyem *Arany János* verseit. Az a lényegre törő egyszerűség, amellyel bonyolult eseményeket, zavaros folyamatokat el tud mondani, mindig lenyűgöz. S ami legalább ennyire fontos: ehhez a látáshoz és kifejezőkészséghez humor is társul. Csak a lelki derűvel, az alázatosan is felülről néző ember mosolyával lehet érteni a világot s rávilágítani a lényegre vagy éppen a visszásságra.

Kedvenceim ezért az Arany-féle rövid négy- vagy nyolcsorosok. Ilyen a *Civilizáció* címet viselő is, hát ide-másolom:

*Ezelőtt a háborúban
Nem követtek semmi elvet,
Az erősebb a gyengétől
Amit elvehettek, elvett.*

*Most nem úgy van. A világot
Értekezlet igazgatja:
S az erősebb ha mi csinyt tesz,
Ősszeül és – helybehagyja.*

Akarva-akaratlanul belecsöppent a magyar ember az Európai Parlament „munkájába”. Közéleti szereplésben jártas lelkemet azonban megterhelte az a stílus és az a módszer, ahogyan a levegőben röpködő, megalapozatlan kijelentések méltatlan helyzetet okoztak.

A bizottsági és a plenáris ülés – gondoltam én, kis naiv – arra szolgál-na, hogy megértsük és a megértés nyomán segítsük egymást. Ehelyett az erősebb összefog a gyengébb ellen,

és lekiabálja, lenyomja, lealázza. Néha ordenaré módon, néha ördögien kifinomult udvariassággal. Mintha csak emlék lenne az értékes, tartalmas, megalapozott, hiteles szó.

A bizottsági és a plenáris munka kapcsán kollektív bölcsességet sejténénk és remélnénk. De kiderül, hogy a bűnről szóló tanítás nem mese. A bűn az értelmünket is megrontotta. S azt, ami szellemi érték, átokká formálja.

„Csak a lelki derűvel, az alázatosan is felülről néző ember mosolyával lehet érteni a világot s rávilágítani a lényegre vagy éppen a visszásságra.

És miközben azt gondolnánk, hogy az ülésezők értünk vannak, kicsinyes érdekek mentén ellenünk fordulnak. Békesség helyett nyugtalanságot keltenek, megegyezés helyett feszültséget szítanak, megoldás helyett bonyolítanak.

A régi mondás – miszerint a *bizottság az ügy halála* – persze nem csak Brüsszelben vagy Strasbourgban érvényes. Magyarországon is tapasztaljuk. A nagyon egyszerű dolgokat – nagy nehezen – sikerül bonyolulttá tenni. Csak egy bizottság kell hozzá. Az ügyeket le kell lassítani, le kell fékezni? Csak össze kell hívni egy ülést. S aztán rájönnek emberek, hogy mégiscsak egyszerűbb megoldásokra lenne szükségünk, de akkor már csak amolyan kerülő utak sikerednek.

Államigazgatásban, önkormányzati munkában, szervezetek tevékenységénél folyton ebbe botlom: a bizottságosdi látszatdemokratikus hatásába. S szinte fizikai fájdalmat okoz, amikor hallom, mit sikerült lelassítani, megfékezni, ellehetetleníteni – a jó ügyekből. Csak azért, mert elhangzik a varázsszó: alakítsunk *bizottságot*. A bizottság illetékesei majd összehívják az újabb értekezletet. S a bizottsági munka mögött érdekek, kicsinyes akaratok, buta okoskodások húzódnak meg. Szépen csendben – de mindent gátló módon. Talán próféta volt Arany János, amikor azt írta: a világot értekezlet igazgatja?!

Attól félek, hogy ez a kísértés nem kerüli el az egyházat sem. A miénket sem. Hallom, hogy kicsiny egyházunk – egyszerűsítés után kiáltó szervezete, struktúrája ellenére – még több bizottságot hoz létre a jövőben, és a bizottság ugye az ügy... de nem is merem folytatni a mondatot, nehogy valósággá váljék.

Ránk férne már a váltóállítás. Vakvágányról arra, amelyen van előre – az igazi cél felé.

Hogy az egyház ne egy intézmény, hanem egyház lehessen.

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked, hogy gondoskodsz rólunk, és kegyelmedet napról napra megújítod rajtunk. Hálát adunk az ételért, az italért, amelyet elfogyaszthatunk, a ruháért, amelyet magunkra ölthetünk, az otthonért, ahol fejünket álomra hajthatjuk. Te táplálod lelkünket, amikor angyalaiddal látogatsz. Te viselsz gondot rólunk, megérintesz jóságoddal, és megadod, hogy belefeledkezünk végtelesen szeretetedbe.

Megvalljuk előtted, hogy újra és újra megfeledkezünk jóságodról. Feledékennyé tesz a szükség, és feledékennyé tesz a bőség is. Olykor elérhetetlenül távolinak gondolunk, olykor valaki olyannak, akit zsebre vághatunk, akinek a gondoskodása alanyi jogon jár nekünk. Megvalljuk előtted, hogy amikor így gondolkodunk, gyakran válunk irgalmas szereteted szűk keresztmetszetévé. Csak csordogál, csepeg a szeretet belőlünk, pedig áradnia kellene úgy, ahogyan az tőled árad mifelénk.

Urunk! Nyisd fel szemünket, hogy meglássuk, te velünk vagy a szükségben, és velünk vagy a bőségben is. Jelen vagy egész életünkben, és nem szűnsz meg gondoskodni rólunk. Kegyelmedet napról napra megújítod rajtunk. Nyisd fel szemünket azokra, akik testiekben vagy lelkiekben hiányt szenvednek. Tégy minket gondoskodó szereteted eszközévé.

Urunk! Amikor felnyitod szemünket, akkor látjuk csak igazán, hogy erőn felüli az út, amely előttünk áll. Egyedül képtelenek lennénk végigmenni rajta. Egyedül el se mernénk indulni. Éhezünk és szomjazzuk jelenlétedet, hogy veled betöltekezve újult erővel indulhassunk utána.

Könyörgünk hozzád magunkért, egymásért, gyülekezetünk minden tagjáért, a földön élő egész egyházadért. Vesd ránk tekintetedet, és add, hogy mi is rád nézhessünk. Engedd, hogy úgy járhassuk végig a böjti utat, hogy újból és minden korábbinál mélyebben táru ljon fel előttünk a keresz títka, a mi Urunk, Jézus Krisztus áldozata.

Ajándékozz meg minket, Urunk, hitre segítő Szentlelked ajándéka-ként azzal a kegyelemmel, hogy most és mindenkor szemünket rád vessük, mert egyedül te vagy a mi Urunk, szerető Istenünk. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Milyen világos és hatalmas ige ez! Krisztus szenvedését a mi betegségünk és fájdalomunk okozza. Amit nekünk kellett volna örökké hordoznunk, azt ő hordozza. A fájdalom, amit mi érdemeltünk, hogy örök halállal haljunk, étlen-szomjan kínlódjunk, mind-mind őrajta van. Szenv edése engem, téged – valamennyiünket illet, mert hiszen értünk történt, s nekünk vált javunkra. Mi pedig azt hittük, hogy Isten ostorozza, veri, kínozza.”

➡ *Luther Márton:*
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

BÖJT 3. VASÁRNAPJA (OCULI) – JEL 5,1–9

Ebben az igeszakaszban sorsunkról, az emberiség sorsáról van szó. Választ kapunk arra a gyötrő kérdésre is, hogy kinek a kezében van életünk, jövőnk. Ez talán nem is kérdés, hiszen hit által jól tudjuk, hogy az Úr kezében. Azonban ez mégsem mindig olyan egyértelmű számunkra, hiszen számtalan tényező megin-gathatja hitünket. Gyakran felmerülő kérdések: Isten miért engedi meg, hogy a világban tomboljon a gonosz-ság? Hol van ő ilyenkor? Ez lenne az ő akarata? Gyakran aggasztó még belegondolni is a jövőbe. Kinek a kezében vagyunk? Ha őszintén tēpelődtünk már ezen a kérdésen, harcainkban erőforrást nyújt számunkra mai ígénk.

János a trónon ülő kezében egy könyvet lát, amely hét pecséttel le van pecsételve. A hét pecsét arra mutat, hogy az okmány Isten tökéletes és el-rejtett, titkos végzése. A későbbiek-ből kiderül, hogy Isten üdvőrtőneti terve van a könyvben. Sorsunkról van szó. Nagy tétje van annak, hogy va-laki ki tudja-e nyitni a könyvet. Ettől függ az egész emberiség jövője. Va-jon valósággá válik-e Isten üdvőzítő akarata? Van-e egyáltalán valaki, aki valóra tudja váltani? Ki méltó?

Dramai feszültség érződik. Mi lesz, ha senki nem tudja? Mi lesz a világ sorsával? Érthető János sírása. Akkor valóban siralmas a helyzet, akkor a sötétség uralja a földet. Ez a Meg-váltó nélküli ember kétségbeesése amiatt, hogy akkor hogyan valósul meg Isten terve. Azonban ebben a reménytelennek tűnő helyzetben el-hangzik a megoldás: „*Ne sírj! Íme, győzött az oroszlán Júda törzséből, a Dávid utóda, és felnyitja a könyvet és hét pecsétjét.*”

A gyülekezetben – apostoli hagyományok és tanítás nyomán – fontos, hogy szétosszuk a feladatokat. Egy-részt azért, hogy az evangélium hir-detése ne szenvedjen hátrányt, más-részt azért, hogy a közösség számá-ra szükséges irányító, segítő, gondo-zó, tanító és más feladatokra jusson elegendő erő.

Amikor ez évben az egyházunkban esedékes általános tisztújítás során az összes tisztségviselőt meg- vagy új-raválasztják, elkerülhetetlen, hogy minden gyülekezetben tartsanak olyan „házi ünnepet”, amely a közös-ség belső ügye. Nem várunk erre az alkalomra külső vendégeket, hiszen éppen azt szeretnénk, ha a gyüleke-zet belülről erősödné, állhatna meg a mérföldkőnél, és ígével feltöltezke-ve indulna az újabb ciklusra.

A *Liturgikus könyv* második feje-zetének bevezető rubrikájában – fel-sorolva a közvetlenül érintetteket – ez olvasható: „Gyülekezeti felügye-lő, presbiter, gyülekezeti munkatárs, gondnok, pénztáros, jegyző, kántor és egyházi iktatása vasárnapi gyü-lekezeti istentisztelet keretében, az általános könyörgő imádság előtt történik. Az iktatás a gyülekezeti lelkész végzi. Lehetőleg a szószéki igehirdetés érintse a tisztségviselő(k) iktatásának ügyét, s adjon annak biblikus alapot. Ebben az eset-ben a bejelentés és a lektió(k) után csupán rövid igehirdetés/beszéd következik.”

E megfogalmazásban világossá válik, hogy az ünnep igehirdetésének

A VASÁRNAP IGÉJE

Jézus képes arra, amire senki más: hogy az ördög kezébe jutott világot megváltsa. Meghökkentő, hogy János látomásában ezután mégsem oroszlán jelenik meg, ha-nem a Bárány. Ő veszi át a hétpecsétes könyvet. Az oroszlán helyett megjelenő áldozati bárány az önfel-áldozásnak, az odaadásnak a képe. Jézus nem oroszlánként, nem min-dent elsöprő, félelmetes erővel vite végbe megváltásunkat, hanem szelíden, önmagát feláldozva. Igazi bárányként, áldozatként. Ahogyan *Luther* vall erről a második hitága-zatban: „Hiszem, hogy Jézus Krisz-tus... az én Uram, aki engem, elve-szett és megítélt embert megváltott, vagyis minden bűntől, a haláltól és az ördög hatalmából megszabadí-tott és magáévá tett, nem arannyal, sem ezüsttel, hanem szent és drága vérével, ártatlan szenvedésével és halálával, hogy egészen az övé le-gyek...”

Figyeljük csak meg, hogy mi-lyennek írja le látomásában János a Bárányt: „...*olyan volt, mint akit megöltek; hét szarva volt, és hét szeme: az Isten hét lelke az, akiket elküldött az egész földre.*” A Bárá-nyon látszik, hogy megölték. Azon-ban mégis dicsőséges erővel tündö-köl. A hét szarv a megtörhetetlen erő, hatalom, Isten mindenható erejének jelképe, a hét szem pedig az isteni intelligenciába való beava-tottságra utal.

kiemelt szerepe van. A prédikátor fel-adata most is, mint mindig, az evan-gélium hirdetése. A liturgikus utasítás szerint „a lelkész rövid igehir-de-tést tart az egyházi szolgálat evan-géliumi tartalmáról”. Evangéliumra van szükségük azoknak, akik szolgálatba állnak, hogy munkájukat Isten tetszé-se szerint végezhessek. És evangéli-umra van szüksége az egész gyüleke-zetnek, hogy sose feledje, miből él, mi a léteének alapja. Isten szeretetének jó híre szólal meg azért, hogy azután mindazok, akik a gyülekezetben munkát vállallnak, az aktív szolgálat keskeny útját járják: Jézus nyomában, az evangélium ügyében.

A liturgikus könyv később így foly-tatja: „A szószéki szolgálat és az azt kö-vető ének után a lelkész az oltárhoz megy, az iktatandó(k) pedig az oltár elé áll(nak). Az érintettekkel az isten-tisztelet előtt részletesen ismertetni kell az iktatás rendjét, szövegeit, szük-ség esetén az eskü elmondásával.”

Ez azért lényeges, mert az ünnep jó rendje és emelkedett volta megkí-vánja, hogy technikai akadályok, bi-zonytalankodás, ügyetlenkedés ne zavarja a liturgiát. Az alkalom szé-p-sége jó eszköz lehet arra, hogy mind-az, ami ott zajlik, a szívükig érjen.

Azonos az összes iktatandónak szóló bevezető ige *Péter apostol első leveléből*: „Ügy szolgáljatok egymás-nak, azzal a kegyelmi ajándékkal, amelyet egyenként kaptatok, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai. Ha valaki szól, úgy szólja, mint Isten igéjét, ha valaki szolgál, azzal az

Jézus tehát a teljhatalmat bírja, a Szentlélek teljességével bír, min-denütt jelenvaló, és bármit el tud vé-gezni, amit akar. Ő győztes Bárány, aki vállalta értünk a kereszthalált, de nem maradt a halálban. Jézus az Úr, akit felmagasztalt Isten mindenek fölé, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieiké, föld-ieké és föld alattiaké (vö. Fil 2,10).

De ez az uralom még nem nyilván-való az egész világ előtt. Még nem lát-hatjuk, hogy minden az uralma alatt áll. Jézus győzelme látszólag vereség, hiszen halála által győzött. Csak hit által láthatjuk meg, hogy Jézus még-iscsak győztes, csak hit által láthat-juk meg, ami a 461. énekünkben áll: „...húsvét fénye kel / Túl síron, gyá-szon, éjjelen...” Jézusnak a keresz-tje is győzelméről beszél. Ezért lássunk túl a láthatókon, mi is lássunk tovább szenvedéseinknél.

Olykor a győzelem útja a mi szá-munkra is szenvedéseken keresztül vezet. Jézus győzelme azonban kitar-tásra bátorít minket, ahogyan az eredeti címzetteket is, akik az üldöz-tetések idejében éltek. János apostol bátorította őket a vértanúhalálig va-ló kitartásra, hogy lássanak túl a pillanaton, szenvedésen, a császáro-kon, hiszen életük minden látszat el-lenére nem a császár kezében van, hanem Jézuséban.

Mi is lássunk túl szenvedéseinken, és minden látszat ellenére vegyük ész-re, hogy az Úr kezében vagyunk, a győztes Bárány kezében. Akkor is, ha nem értjük a részleteket, ha nem értjük, hogy bizonyos nehézségek a sorsunkban és a történelemben hogyan lehetnek Isten tervének részei.

Bízunk az Úr bölcsességében, hiszen ő mindent egyben lát, mi pe-

dig csak részleteket, csak a szőnyeg visszáját, ahogyan *Reményik Sándor* írja versében. A szőnyeg visszáján pedig nem rajzolódik ki a teljes kép a maga szépségében és színes-ségében. Azonban tudhatjuk, hogy Istennek terve van a világgal és a mi életünkkel is. Az ő szeretete és böl-cssessége örökdió felettünk. Bizton-ságban vagyunk, ha őrá bízunk ma-gunkat.

Ezért Oculi vasárnapján szemeink az Úrra nézzenek szüntelenül, a győztes Bárányra. Merítsünk erőt az ő győzelméből szenvedéseink-hez. Ha őt szemléljük és imádjuk, az erőt ad a nehézségekhez. Akkor megfeledkezünk problémáinkról, ol-dódnak félelmeink, szorongásaink. Ha a Bárány a mi életünkben is kö-zépen áll, akkor nem is tehetünk mást, mint hogy mi is térdre boru-lunk, és bekapcsolódunk a mennyei kórus dicshimnuszába, új éneket éneklünk a Bárány magasztalására.

Ha imádatban leborulunk előtte, akkor megtelik vele szívünk, minden más megszűnik, nem nyomaszta-nak gondjaink, hanem csak őt látjuk egyedül. Ő adja meg, hogy rá néz-zünk, és lássunk túl a láthatókon, hogy ő legyen számunkra az erőfor-rás, a győztes Bárány, hogy vele mi is győzni tudjunk!

■ GAZSÓNÉ VERASZTÓ TEODÓRA

Imádkozzunk! Győztes Urunk! Kö-szönjük, hogy megváltottál minket, hogy hozzád tartozunk, a te kezedben vagyunk. Kérünk, segíts minden lát-szat ellenére felismerni a te győzelmé-det és hatalmadat, hogy imádattal térdre boruljunk előtted, mert méltó vagy erre. Ámen.

pott lelki ajándékokkal hűségesen ve-gyen(ek) részt a vezetésben, és mun-kája/munkájuk nyomán épüljön a testvéri közösség és egyetértés gyü-lekezetünkben.”

A kántor iktatásakor többek közt ezért könyörög a gyülekezet: „Vezesd őt Szentlelkeddel, hogy az ének és ze-ne hangjaiban megszólaltassa a hit erejét, a szeretet melegét, a bűnbá-nat mélységét, a gyászoló szív fájdal-mát, irgalmad gazdagságát és üdvös-séged örömét.”

Az egyházi szolgálatba állításánál pedig így szól az imádság: „Áldáso-dat kérjük testvérünkre, akire szent házad gondozását bíztuk. Éreztesd vele mindenkor kegyelmes jelenléte-det, adj neki örömet és hűséget munkája végzéséhez, hogy minden ékesen és jó rendben történjék szent házadban.”

Ezek az imádságok minden kétsé-get kizáró módon tárják eléink a gyülekezet családi ünnepének igazi mélységét és szépségét. Adja az egy-ház Ura, hogy a hamarosan ránk vá-ró ünnepet ne az általános tisztújítás kényszerű teendőiként éljük meg, ha-nem valódi ünnepként, ahol Isten akar találkozni népével!

A többi szolgáló beiktatási rend-jét részletesen nem szándékozunk bemutatni. Azok számára, akik a részletek felől érdeklődnek, a teljes li-turgikus anyag elérhető a <http://liturgia.lutheran.hu/evangelikus-istentisztelet-2013-liturgikus-koenyv-ii> in-ternetes oldalon.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (1F.)

Lelkésziktatás fél évszázad után

► Történelmi pillanat volt a móríchida-árpási evangélikus gyülekezet életében az a lelkésziktatás, amely a múlt vasárnap zajlott az egyházközség templomában. Ötven év elteltével hangzott fel ugyanis újra a templomban az ősi Confirma dallama, amikor *Kiss Miklós*, a Győr-Mosoni Egyházmegye esperese beiktatta lelkészi állásába a gyülekezet megválasztott új pásztorát, *Bakay Beatrixot*. Az igehirdetés szolgálatát *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke végezte.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

A móríchida-árpási egyházközség legutóbbi beiktatott lelkésze *Sághy Jenő* volt, aki 1959-ben érkezett a gyülekezetbe. 1991-ben történt nyugdíjazása után segédlelkészek és helyettes lelkészek követték egymást, név szerint: *Hanvay László*, *Valtynyi Gábor*, *Szabó András* és *Kardos Zsuzsanna*. Tavaly nyáron Kardos Zsuzsanna egyházunk diakóniai munkájában vállalt szolgálatot, így lelkész nélkül maradt a gyülekezet. A presbitérium akkor úgy döntött, hogy pályázatot ír ki a lelkészi állás betöltésére. A pályázat eredményesnek bizonyult, és a gyülekezet ez év januárjában Bakay Beatrixot választotta lelkészévé.

Bakay Beatrix a teológia elvégzése és lelkésszé avatása után először

Nógrád községbe került segédlelkésznek. 2004-ben az ősgárdi egyházközség hívta meg lelkészének, itt öt éven át szolgált. Ezt követően a budapesti rákosszentmihály-sasalmi gyülekezetben végzett rendszeres kisegítő lelkészi szolgálatot. Itt találta meg a móríchida-árpási gyülekezet pályázati felhívása.

Az ünnepi istentiszteleten Szemerei János Mt 13,44 alapján – „*Hasonló a mennyek országa a szántóföldben elrejtett kincshez, amelyet az ember, amint megtalál, elrejt, örömeiben elmegy, eladja mindenét, amije van, és megveszi azt a szántóföldet*” – prédikált. Isten országa nagy kincs, amelyet sokan mégsem látnak meg,

és nem értékelnek – hangsúlyozta a püspök. Pedig ez a kincs megtalálható, és aki rábukkan, annak életét alapvetően megváltoztatja. Új értékrend szerint fogja élni életét. Azt kívánom – mondta Szemerei János –, hogy Isten tárja fel ezt a kincset, hogy életformáló erővé válhasson.

Beiktatott lelkészként Bakay Beatrix Ézs 49,8–10 alapján arról a reménységről prédikált, amelyet az Úr ad minden benne hívó embernek.

Az ünnepi istentisztelet díszkögyűléssel folytatódott, illetve fejeződött be, amelyen elhangzottak a beiktatott lelkészünre áldást kérő köszöntések.

■ K. M.

Új parókus lelkészek

► Az Északi Egyházkerület elmúlt évi parókusi alkalmassági vizsgálatát az tette rendhagyóvá, hogy mind a négy jelölt a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegyéből érkezett – ezért volt Nyíregyháza a helyszín. Az idei parókusi alkalmassági vizsgálat, illetve lelkészképesítő vizsga ugyancsak „kilógott a sorból”: az élet úgy hozta, hogy mind a négy vizsgázó személyében egy-, két- vagy háromgyermekes édesanyát köszönthettek a vizsgabizottságok.

A március 1-jei szóbeli vizsga két részből állt: az írásban beadott öt munka megbeszéléséből, illetve a szóbeli tételek ismertetéséből. Az első dolgozatra – amely a vizsgázó legutóbbi szolgálati helyének úgynevezett SWOT-analízise volt – több időt szántak a bizottságok, és arra biztatták a lelkésznőket, hogy a felmérések eredményeit beszéljék meg a gyülekezeteikben. Az SWOT négy angol szó kezdőbetűjéből alkotott mozaikszó; az analízisben felvázolt erősségek (S), gyengeségek (W), lehetőségek (O) és veszélyek (T) tudatosításával komoly előrelépést tehetnek a közösségek a gyülekezetépítés területén. A püspöki hivatal e feladatot azzal a nem titkolt szándékkal adta ki, hogy felhívja a lelkészek és a gyülekezetek figyelmét az ilyen típusú számvetésre is. Ezután került sor az adventi és temetési igehirdetés, a konfirmációi óravázlat és a 2012. év témáját feldolgozó, *Reformáció és nők* című előadás értékelésére.

Az eredményhirdetésekor dr. *Fabiny Tamás* püspök elmondhatta,

hogy mind a négy jelölt megfelelt a követelményeknek: *Labossáné Kővágó Anita* (Érdi Evangélikus Egyházközség) sikeresen teljesítette a lelkészképesítő vizsgát, így lelkészi oklevelet vehetett át, *Keczkó Szilvia* (Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség), *Gazsóné Verasztó Teodóra* (Dél-Pest Megyei Egyházme-

A SZERZŐ FELVÉTELE

gye), illetve *Zsarnainé Urbán Nóra* (Türöczy Zoltán Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda, Nyíregyháza) pedig parókus lelkészi oklevelet kapott.

A nevezettek így mindannyian bekerültek a parókusi jogkörrel felruházható lelkészek sorába.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Hármas jubileum

Veszprémben ünnepelt a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület népe

► Egyházkerületünknek ünnepe van – csendült fel az első mondat március 3-án a kora délutáni órákban, amikor is a helybelieken kívül a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület számos gyülekezetéből érkezett küldöttek töltötték meg a veszprémi templomot. Az ünnep ezúttal hármask jubileumot jelent: tizenöt esztendeje annak, hogy megszületett az elvi döntés az egyházkerület újbóli felállításáról – erre 2002-től évente az egyházkerületi napokon emlékeztek a dunántúli evangélikusok –, és öt éve annak, hogy elhunyt az egyházkerületi napok „ötletgazdája”, dr. *Weltler János* egyházkerületi felügyelő.

– Csaknem véget ért a rendszerváltást követő első zsinati időszak, amikor a sok hatalmi küzdelem és méltatlan vita után *Márkus Géza* zsinati küldött felállt, és szívhez szóló szavaival sokak véleményét megfordította – idézte fel igehirdetésében a történelmi pillanatot *Ittész János*, a kerület nyugalmazott püspöke. – Végül így határozta el a zsinat 1997. február 22-én, hogy helyreállítja Dunántúli Egyházkerületünket. „*Mindenkor örüljetek, szüntelenül imádkozzatok, mindenért hálát adjatok, mert ez az Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra*” – helyezte az ünneplő gyülekezet szívére Pál apostol szavait (1Thessz 5,16–18) *Ittész János*.

– Az öröm számunkra azért tűnik olyan elérhetetlennek, mert gyakran Isten nélkül akarunk boldogulni. Isten öröme azonban éppen az, amikor végre utolér bennünket, és átölelhet a szeretetével: hiszen a mennyek országában jobban örülnek egy megtért bűnösnek, mint ezer önelégültnek. Az imádság valósággal körülöleli a földet: nincs olyan perc, amikor valahol ne imádkoznának a bolygón. Az egyház sikeres időszakai mögött mindig ott volt a hívők, a szentek imádsága. Mint ahogyan a kudarcok is akkor jelentkeztek, amikor elnémult az imádság. Az Istenre figyelő szívét

ugyanis nem lehet pótolni különféle színes ötletekkel és rekreációs programokkal. Forduljunk hálaadással Isten felé, mert tudnunk kell, hogy minden helyzetben az ő kezében vagyunk.

Az istentiszteletet követően *Szabó György* egyházkerületi felügyelő idézte fel elődje emlékét:

– Noha ebben az évben már nem

uralkodott volna, hanem szolgálta a rábízottakat.

Weltler Sándor meleg szavakkal emlékezett meg bátyjáról, majd arra figyelmeztetett, hogy vegyük komolyan Isten mindenhatóságát:

– Hatalmas kincs van a birtokunkban. Ne vegyük természetesnek, hogy létezik a Dunántúli Egyházkerület, mert holnap akár megint megszűnhet. De sohasem emberek szüntetik meg, hanem Isten, mint ahogyan ő lesz az is, aki újra tudja indítani – fogalmazott a nyugalmazott malomsoki lelkész.

Végül *Bereczky Gyula*, aki veszprémi egyházközségi felügyelőként lett *Weltler János* utóda, magát a néhai kerületi felügyelőt idézte. *Weltler János* a szolgálata során három területet tekintett igazán fontosnak: az egyházkerületi napot, a kórustalálko-

MENYES GYULA FELVÉTELE

került sor az egyházkerületi napra, mégis úgy tudunk emlékezni, hogy békesség van a szívünkben. Dr. *Weltler János* testvérünk betegsége tudatában vállalta a felelősségteljes szolgálatot, és Isten kegyelméből tudta végezni. Nem olyan módon, hogy

zót és a teológiai pályázatot. Gyakran jelentett nehézséget számára a munkahelyi és családi kötıtségeket összehangolni egyházi szolgálatával, de ahogyan ő fogalmazott: végül mindenhez kapott erőt...

■ TUBÁN JÓZSEF

Egy kérdés – egy válasz a dunántúli kerületi napról

► A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerületben az idén a gyülekezetekben ünnepelték meg a kerület újraindulásáról határozó zsinati döntés 15. évfordulóját. Miért döntött úgy a kerület vezetősége, hogy nem tartanak központi rendezvényt? – tettük fel a kérdést *Szemerei János* püspöknek, az egyházkerület lelkészi vezetőjének.

– Az érzelem és az értelem más utakon jár, ezért könnyen szem elől veszítik egymást... Sok félreértés forrása ez magánéletünkben, de az egyházban is.

Kerületünk 2002. február 22-én, az 1997. évi zsinati döntés 5. évfordulójára emlékezve tartott először kerületi napot, aztán ez évente bekerült a kerület programjába február utolsó szombatján. Sajnos ez a jónak gondolt és a kerületi identitás erősítésére szánt program a kerület gyülekezeteinek és tagságának csak nagyon szűk töredékét érte el.

Az idei év kerületi programjait széles munkatársi körben tavaly november 9-én Pápán terveztük meg. Egyenként mérlegre tettük alkalminkat, így a kerületi napot is. Egyetértettünk abban, hogy céljai fontosak, amelyeket meg kell őrizni, de az időpontja (február vége) kerületi rendezvényre – sem közlekedési, sem vendéglátási szempontból – nem jó. Nem elhagyni szerettük volna, hanem úgy megtartani, hogy többekhez elérjen.

Egyik esperesünk kompromisszumos javaslata is ezen a pápai megbe-

szélésen körvonalazódott: február végén gyülekezeteinkben ünnepeljünk – erre a püspök körlevélben kérje meg gyülekezeteinket –, a kerületi nap tartalmi elemeit pedig integráljuk a májusi kerületi missziói napba.

Nem hallgathatom el, hogy a kerületi nappal kapcsolatban volt egy kényes és kellemetlen félreértés is. A november 12-én Győrben tartott kerületi közgyűlésünkön a 2012. évi program tervezetét a pápai előkészítőn megbeszéltek szerint terjesztetem elő. Egyik testvérünk a kerületi nap kötelező felvételét indítványozta azzal az indokkal, hogy az egyházkerület korábban közgyűlési határozatban döntött az alkalom évenkénti megtartásáról. A résztvevők ráhangyatoztak erre az információra. Sajnos a közgyűlést követően kiderült, hogy ilyen határozat soha nem született. A közgyűlési tagokat levélben és e-mailben tájékoztattuk a történetekről, és kértük, jelezzék a püspöki hivatalnak, hogy kéri-e a kerületi nap megtartását. A visszajelzést küldők többsége nem kérte.

Ezen előzmények után gyülekezeteink körében emlékeztünk meg kerületünk újraindításáról. Május 19-én Tatabányán a kerületi missziói napra várjuk kerületünk népét. Remélem, hogy sikerül integrálni a kerületi nap értékeit. A hitben és kerületi kötődésben való erősödéésre egyaránt szükségünk van. A kettő nincs távol egymástól.

Bízom abban, hogy az érzelem és az értelem egymásra talál. Nemcsak azért, mert mindkettő Isten ajándéka, hanem mert a kettő harmóniájában mindannyian gazdagodunk!

■ E. É.

Világimanap

Néha azokért a dolgainkért is sokat kell imádkozni, amelyek tisztának és egyenesnek tűnnek. Így jártam én most az ökumenikus világimanappal. Napokig tanított az Úr, és jelet küldött, mire megértettem az üzenetét.

Azt sem tudtam, hogy mire vállalkozom, amikor jelentkeztem a gyülekezetünkben a szervezőmunkára. Az imanap a metodista testvéreknél lesz – tudtuk meg –, de minden felekezet küldött egy-egy képviselőt az előzetes megbeszélésre. No, ez lettem én! A találkozó előtti estén megkerestem az interneten az imanap letölthető liturgiáját. Potyogtak a könnyeim a nevetéstől!

Megjelent a lelki szemeim előtt, ahogy malájul köszönünk: „Selamant Datang”, vagy hálát adunk „a ránk bízott trópusi élővilág sokféleségeért”. Büntudattal keveredett önsajnálattal néztem magam elé, és megpróbáltam az érzelmi intelligenciámat a malájok felé nyitni. A kegyelemdőfés az volt, hogy ezt a liturgiát a maláj asszonyok 2009-ben állították össze. Térben és időben elfutott tőlem ez a nemes ügy.

A megbeszélésen még mindig ott tartottam, hogy tömten magamba a kekszeket, hogy ezzel megőrizsem a komolyság látszatát, és el ne nevessem magam. Az első jel: az evangélikus testvérekre jutott az a mondat, amely a ránk bízott trópusi erdők színeiert áldja az Urat! Akár én is felolvashatnám! A sok-sok oldal és hálaadás között biztosan nem véletlen, Istenem, hogy ez jutott ránk.

Felszólaltam, mondván, hogy ezt a mondatot csak úgy tudom felolvasni, hogy nem a ránk, hanem a rájuk, malájokra bízott trópusi erdőkért adok hálát... sok kincset bízott rám az Úr, de mikrovilágomban esőerdőt éppen nem... és így tovább. Húzni, gyúrni, alakítani kezdtük a szöveget. Azt szerettem volna, hogy a malájok által megálmodott és megírt szöveg a mi igénk és imánk is lehessen. Azt hittem, hogy ezért a szöveggel kell harcba szállni, de tévedtem.

Egészen profán dolgokon keresztül kaptam választ és „fűlhúzogatót” az Istentől. Egy drogprevenciós szülői értekezleten egy – már egyszer elhangzott – Janikovszky-szöveg tükrében világosodott meg bennem, hogy a teremő erő nemcsak a szavakban, hanem abban a közösségben is benne van, amely kiejti és elmondja ezeket a szavakat. A szövegkihúzások öncélúak, a Lélek tudja csak működésbe hozni gondolatainkat és szándékainkat. Ő az igazi teremő Erő.

Az én feladatomban csak imádkozni az imanapért és ízlelgetni a szavakat: „Selamant Datang”..., és közben a trópusi erdők színes élővilágáról álmodozom!

■ PAPP ANDREA

Malajziát idéző március másodika egy jubiláló Duna-parti közösségben

Húsz éve tartották az első női világimanapot Pakson

► Hívogató melegség, barátságos légkör fogadta a paksi evangélikus gyülekezet házába érkezőket március 2-án, pénteken késő délután. A hosszú asztalon kiállított tárgyak, a batikolt terítők, a rizszel, magvakkal teli bambusztálak, a színes virágok forgataga, leginkább pedig az élénk színű, tarka ruhákba öltözött, vállukra tarka selyemsálakat terítő asszonyok színes kavalkádja igazán ázsiai hangulatot teremtetett. A gyülekezeti házba érkező – ha csak egy pillanatra is – színte úgy érezhette, mintha Malajziába csöppent volna.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Pakson mindig így zajlik a világimanap. Az alkalmat szervező asszonyok már hetekkel korábban igyekeznek összegyűjteni az adott országra jellemző dísz tárgyakat, növényeket, mert a kiállítást mindig fontos kellemeknek tekintik. Ám idén még inkább készülődtek, igazán emlékeztetesen ünnepé akarták tenni ezt a kora esti istentiszteletet. Szerény jubileumot ülhetek meg ugyanis: Pakson pontosan húsz esztendővel ezelőtt tartották az első világimanapi alkalmat. Kedves gesztusként most e sorok íróját – egykori evangélikus papnőjüket, aki megismertette őket az imanapi mozgalommal – hívták meg, hogy legyen az ige hirdetője e jeles alkalmon.

Bár lelkeszi kezdeményezésre indultak el, és a mostani szolgálattevő, Szabó Vilmos Béla esperes támogatásával folytatódottak évről évre az imanapok, mégis a húsz év alatt alábbhagyott volna a lelkesedés, ha

nem akad a gyülekezetben egy elhivatott tanárnő, Koch Józsefné Inotai Gyöngyi. Ő az, aki a legelső alkalom óta – az ügy „mozgatórugójaként” – fáradhatatlanul gyűjti össze esztendőről esztendőre az asszonyokat, a különféle szolgálatokba bevonva és bátorítva őket, hogy vállalják a liturgia szövegének felolvasását. Szerényen hártja el a két évtizedes hűségét megköszönő szavakat, majd szégyenlősen bevallja: „Hát azért a Panamát »elpanamáztuk«... Abban az esztendőben sajnos nem sikerült megtartani az imanapi alkalmat.”

A paksiak idén úgy tervezték, hogy a húsz év emlékére húszan olvassák majd fel a maláj asszonyok által írt imádságokat, vallomásokat. Ezt sem sikerült maradéktalanul teljesíteni, az influenza közbeszólt. Így aztán tizenheten szólaltatták meg a liturgia szövegét, de kárpótolta a gyülekezetet, hogy a nőké mellett néhány férfi hangja is felcsendült.

Az imaalkalmat egyébként újabban nem csupán az asszonyoknak szervezik. Most is szép számmal képviselték magukat az erősebbik nem tagjai. Ami azonban igazán megérintette a résztvevőket, az az egység kézzelfogható megtapasztalása volt. Eltűntek a felekezetközi határok, a görög katolikusoktól kezdve a pünkösdi közösségig mindenholnan érkeztek testvérek. Kochné Gyöngyi különösen arra volt büszke, hogy egy unitárius asszonyt is el tudott hívni. E sorok íróját mégis az ragadta meg, hogy miként sikerült ennyi fiatal nőt mozgósítani erre az alkalomra.

Gyöngyi a régi tanítványai közül is hívogatót, de leginkább az evangélikus gyülekezet kórustagjaira számíthatott, akik az évek során igazi szolgáló csapatát érlelődték. A fiatalok számára vonzó lehet az imanaphoz kapcsolódó számos lehetőség is, ahol kiélhetik kreativitásukat. Ilyen például a kiállítás anyagának összeállítása, az adott ország ételének elkészítése. Két évvel ezelőtt, amikor Kamerun „került terítékre”, a fekete asszonyokhoz hasonlóan, színes ruhákban és táncdal vonultak be a leányok az istentiszteletre.

De missziói lehetőség rejlik abban is, ahogyan a gyermekeket bevonják az imanapi mozgalomba. Hitoktatójuk irányításával például ők készíteték azokat az afrikai virágfüzéreket, amelyeket aztán a „táncosok” a nyakukba akaszthattak. Ennél fontosabb, hogy a felkészülés során az imanap tartalmával is megismerkedhettek. Már két év óta a vasárnapi gyermek-istentiszteleten is foglalkoznak a kicsik számára készített liturgiával. Évről évre egyre gazdagabb az anyag, amelyet el lehet érni az interneten is.

Az igazi épülést azonban a Szentlélek Isten adja. Ő tanít a kitaró közbenjárásra, az egymásra való odafigyelésre, a mások gondjának felvételére. A Szentlélek Isten az, aki megmutatja azt is, hol a helyünk, milyen szolgálattal bízott ránk.

Amikor Koch Józsefné Inotai Gyöngyi tavaly nyáron a Déli Egyház-

kerület hűségérmese lett, a gyülekezetnek így vallott szolgálatáról: „Vártam, hogy majd a lelkéseim megmondják, hol segítsék, de rájöttem, mindig Isten jelöli ki a helyet.”

■ B. PINTÉR MÁRTA

A jubileum kapcsán megkérték a legelső paksi imanap résztvevőit, hogy néhány sorban írják le emlékeiket. A visszaemlékezések egyikeből idézzük:

„Húsz évvel ezelőtt, március 6-án, kora délután kedves barát-nőm, az evangélikus lelkész nő meghívására siettem munkahe-lyemről a gyülekezeti terembe megbeszélő találkozóra. Elfog-laltságom miatt nem vehettem részt a próbákban, így kicsit lám-palázasan készültem a rám osztott szöveg felolvasására. Az ima-nap témáját németországi, sváj-ci, ausztriai keresztény nők készí-tették elő. A teremben helyet foglaló asszonyokat látva elmúlt az izgalom, mert felismertem bennük azokat, akiket – az álta-lam szervezett és akkor már ne-gyedik éve folyó bibliaismereti szabadegyetem heti összejövete-leiről – jól ismertem.

Akkor is, azután is sokat gon-dolkodtam azon, miért jó, ha ismerem Guatemala, Dél-Afrika, Palesztina vagy Chile asszonya-inak napi gondjait, amikor gyak-ran a szomszédomról sem szer-zek tudomást. Az elmúlt húsz év imaalkalmain való részvétellel megkaptam kérdésemre a vá-laszt: egy nagy keresztény család tagjai, mindannyian ugyanana-k az egy Istennek a gyermekei vagyunk. Ha létfeltételeink kü-lönböznek is, gondjaink és örö-meink azonosak.

Köszönöm ezt a felismerést mindazoknak, akik fontosnak tartották, hogy évről évre velük töltsék egy imádságos délutánt.”

■ GUTAI ISTVÁNNÉ könyvtáros (római katolikus)

Imaszárnyakon a légi közlekedés fellelővárában

► A forgalmas folyosóról tompán szűrődött be a hang, amely kérte az utasokat, hogy fájadjanak a kijelölt kapukhoz: járattuk készen áll a felszállásra... Érdekes atmoszférája van a repülőtérenk. A budapesti Liszt Ferenc légiki-kötőben első ízben megrende-zett imanapi istentiszteletre rá-adásul nem a régi, megszüntetett emeleti kápolnában, hanem az érkezési szinten, a 2A terminál melletti SkyCourt Konferencia-központban került sor március 4-e délutánján.

Kétféle érzés keríti hatalmába az embert a repülőtéren. Az egyik a csodálaté. Hogy milyen elérhetővé vált a világ! Lecsökkentek a távolságok. Lé-gi úton a legtávolabbi célállomás is „csak” huszonnégy óra... A másik érzés, amely itt rátelepszik az emberre: a sűrű idő nyomása. Egy reptéren különösen is érvényes a szólás: „az idő pénz”. Ez a vasárnap délutáni isten-

tisztelet is ennek tudatában lett pon-tosan átgondolt, megtervezett.

Mindhárom repülőtéri lelkész szolgált igei gondolatokkal. Czap Zsolt római katolikus és Fischl Vilmos evangélikus pásztor a Lélekkel való közösség, az egység megélésének erejére hívta fel a figyelmet Jézus megdicsőülésének története kapcsán. Annak az egységnek az erejére utal-tak, amelyet egy ilyen imanap részt-vevői is átélhetnek.

Krasznai Andrea református lel-kész nő pedig az idei imanap temati-káját összeállító maláj asszonyok üzenetét fordította a nyugati kultúrá-ban élő utasok, a repülőtéren dolgo-zók, a gyülekezet állandó tagjai felé. Ebben a nyüzsgő környezetben báto-rított türelemre, kitartásra, magyaráz-ta azt, amit a maláj nők ökumenikus közösségének tagjai az imanap mot-tójául választottak: „Győzedelmes-kedjék az igazság!”

A türelem nem az „instant kultú-rában élő” nyugati ember sajátja – kezdte igehirdetését Krasznai And-rea. Felmérések bizonyítják, hogy

egy átlag európai öt-nyolc percnél többet nem képes várakozással tölteni. Mi magyarok kicsit jobban ál-lunk e téren, akár húsz percre is ki-terjed a türelmünk határa. De mi ez a harmadik világ, különösen az óce-ánok szigetvilágában élők másfél órájához képest?!

Isten viszont még ennél is többet vár el tőlünk! Feltétlen bizalmat ab-

FOTO: B. PINTÉR MÁRTA

ban, hogy meghallgatja imádságainkat. Türelemmel várjuk ki hát a vá-laszát, hisz ő a sorsunkat az örök élet távlatából szemléli. Könyörgéseink-re, imáinkra a saját idejében felel.

gyülekezet a rászertelt kis görgők surrogó hangját. Valakinek sietősen indulnia kellett a járatához. Ki tudja, hová, milyen messzire utazott...

■ BPM

Nézem a videót. Egy focicsapat kapusa a kirúgást követően csak ámulva nézi, hogy magasra lőtt labdáját az erős szél hogyan fordítja vissza, bele egyenesen a saját kapujába. Mosolygunk ezen, figyelhetett volna jobban is. Micso-da pech!

Vannak azonban ennél sokkal tragikusabb öngólok is. Az ember képes akár élete munkáját is lerombolni egy szerencsétlen, meggondolatlan és meg nem bánt mondatával. *Kertész Ákos*, Kossuth-díjas író ilyen öngólt lőtt magának. Napihír: Kanadába emigrált, és ott politikai menedékjogot kért.

Kertész Ákos pár hónapja egy amerikai magyar nyelvű lapban ezt írta hazájáról és népéről:

„A magyar genetikusan alattvaló. (...) De ez nem mentesség arra, hogy (...) mindig másra mutogat, hogy boldogan dagonyázik a diktatúra pocsolójában, röfög és zabálja a moslékot, és nem akar tudni róla, hogy lefogják szűrni. Hogy se tanulni, se dolgozni nem tud és nem akar; csak irigyelni, és ha módja van, legyilkolni azt, aki munkával, tanulással, innovációval viszi valamire.

Ma már a második világháború borzalmaiért, a Holocaustustért egyedül a magyar a

felelős, mert a magyar nép az (a német néppel ellentétben), amelyik se be nem vallotta, meg nem gyóna a bűneit, se töredelmes bűnbánatot nem tanúsított, se meg nem fogadta, hogy soha többé, se bűnbocsánatért nem esdekelt.

Így aztán nem is kapott soha földozást!”

Mondatait olvasni s értelmezni próbálni – nos, megfekszi az ember gyomrát. A vélemény biztosan szabad, mindenki úgy vélekedik embertársáról, népéről, bizonyos dolgokról, ahogy akar. Lelke rajta. De készüljön rá – főként, ha az állítás igazságtartalma is erősen vitatható –, hogy a nyilvánosság nem fogadja majd örömujjongással. S aki szólt, számoljon mondatai következményeivel. Mert lehetetlen elvárni a sértettől, hogy fejet hajtson a nagy író előtt, és tűrjön, csak azért, mert a nagy író kinyilatkoztatt.

Kertész Ákost is sok kritika érte. Hiszen saját népét bántotta meg igaztalan állításával. Felszólították, hogy kérjen bocsánatot. Az idézett szöveg első mondatát érte a legtöbb kritika, miszerint a „magyar genetikusan alattvaló”. Kertész Ákos

„helyreigazítása” ennyi volt: „Helyesen ilyen mondat nincs.” (MTI, 2011. szeptember 2.) A többi meg marad.

Kétségtelen, a történetek után valóban érték őt támadások. Aki szelet vet, vihart arat. Aki súlyos vádakat fogalmaz meg, készüljön a támadásokra. Az igazi tragédia azonban, hogy szemtanúi vagyunk annak, hogyan bontja le önnön életművét valaki, aki valóban beírta magát a magyar irodalomba. Makra című regényét tizenkét nyelvre fordították le, és egymillió fölötti példányszámban adták el a világon. Regényei, színdarabjai a hatvanas-hetvenes évek gondjairól szóltak, elsősorban a fiatalok, a munkásság szemszögéből. Az én korosztályom szívesen olvasta őt, éppen mert a magunkénak éreztük.

A valódi bocsánatkérés megoldás lehetett volna... Megkövetni a sértett felet nem a gyengeség bizonyítéka! Acélosabban lesz általa a lélek.

Csuda nagy büszkeségünk nem engedi, hogy beismerjük hibáinkat. Pedig mennyi gondtól, kellemetlenségtől kímélhetnénk meg magunkat. Kapcsolatokat zúzunk szét, mert

túl kemény a gerincünk, képtelen a meghajlásra. Ami sok esetben erény, ez esetben bizony hátrány.

A szülő is véthet gyermeke ellen, lehet ideges, fáradt, és ilyenkor könnyen mond bántó szavakat. A szülő-gyermekek kapcsolatnak csakis a javára válik, ha minden ilyen esetben – miután elszállt a gőz – lehalol az apa a gyermekéhez, és ennyit mond: édesapádnak most nem volt igaza, ne haragudj rá ezért.

„Amikor megbántunk valakit, automatikusan előidézzük benne a bocsánatkérés és megbocsátás iránti vágyat. Ennek oka, hogy érvényt akarunk szerezni az igazságnak. Az igazi bocsánatkérés viszont felelősségvállalás tetteinkért.” (Gary Chapman)

Zinédine Zidane egykori francia focista utolsó mérkőzését 2006. július 9-én, a labdarúgó-világajnokság Franciaország–Olaszország döntőjében játszotta, melynek 110. percében egy súlyos, szándékos szabálytalanság miatt – mellbe fejelte az őt provokáló olasz Marco Materazzit – kiállították. A sztár ezzel a tettevel szempillantás alatt romba döntötte életművét. Az utókor már csak erre fog emlékezni. Kinek jó ez?

■ LUPTÁK GYÖRGY

Rockoratórium Kőszegen

Hatalmas élményben lehetett részük mindazoknak, akik március 3-án, szombaton este „jegyet váltottak” a kőszegi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium dísztermébe, hogy az evangélikus országos zenei tábor résztvevőinek előadásában meghallgassák a *Jónás és Jézus* című rockoratóriumot.

Többen csak a folyosón, kivetítőn követhették az előadást, mert a terem már a meghirdetett időpont előtt zsúfolásig megtelt. A zenekar és énekkar tagjai péntektől vasárnapig Kőszegen tartózkodtak, és énekeltek a vasárnapi istentiszteleten is, amelyen *Ócsai Zoltán* győri lelkész hirdette Isten ígését.

NÉMETH IVÁN FELVÉTELE

Hol vagyok én?

► A címbeli kérdés nyomán a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban nem földrajzi helyzetüket kutatták március első két napján a második hivatásgondozó nap résztvevői. A Déli Egyházkerület aktív, jubiláns lelkészei – vagyis azok, akik ötten osztható számú évet töltöttek szolgálatban ordinálásuk óta – arra keresték a választ, hogy mint szolgáló lelképásztorok hol állnak, hol tartanak azon az úton, melyet Isten jelölt ki számukra életükben, munkájukban.

Nyitóáhítatában az egyházkerület püspöke, *Gáncs Péter* szimbolikus tárgyakat (kő, virág, agyagkorsó, gyertya) állított a kört alkotó lelkészek elé, akik az igei intonáció részeseként mondták el azt, ami a jelképek nyomán gondolatá formálódott bennük.

„Kik vagyunk?”: az együttléti önismereti játékkal folytatódott, melyben minden résztvevő elmondta az általa kiválasztott fénykép alapján támadt gondolatait, érzéseit – beszélt önmagáról.

A vacsoraidő után *dr. Nagy Zoltán* ideggyógyász-professzor (a Déli Egyházkerület korábbi másodfelügyelője) tartotta meg előadását *Néhány gondolat a lelkészi hivatásról nem lelkészszemmel* címmel. A professzor a mai világban fellépő, egymást követő krízisek és a kultúrpresszimizmus követ-

kezményeit tárta a hallgatók elé, majd a különböző kezelési kísérletekről beszélt. A mentálhigiéné kialakulása, feladatának ismertetése után az egészség-megtartásról mint összétársadalmi feladatról, a lelki egészség kritériumairól szólt.

„Az előzőek ismeretében az a kérdés – mondta –, hogy mi a lelkész feladata, milyen elvárások vannak vele szemben a hívek, az egyház részéről, és mit »vár« az Úr a lelkésztől.” *Kierkegaard* nyomán elmondható, hogy a lelkész két ország határán áll. Ebben a határpozícióban a lelkészi hivatás gyakorlásához különösen fontos a lelki egészség, az empátiás készség, az önismeret, a belső, lelki karbantartás, az elmélyülés, a szükséges magány elérése, a hit örömeinek átélése és a képesség annak átadására. Tudni és tudatosítani kell, hogy a lelkész

nem szociális munkás, nem pszichoterapeuta. „Nem kívülálló a két világ határán, hanem állandó határátlépő, annak minden nehézségével” – zárta előadását dr. Nagy Zoltán. (Az előadás letölthető a *Déli Harangszó* honlapról.)

A reggeli áhítat jelképei új színekkel egészültek ki. Szó szerint, hiszen *dr. Varga Gyöngyi*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense a bøj-

lebilincselően érdekes, lélekemelően megszólító, vetített képes előadást. (A *Déli Harangszó* honlapról ugyancsak letölthető.)

„Hogyan tovább?”: Az előadás után a lelkészek vissza- és előretekinthettek, reagálhattak az együtt töltött huszonnégy óra alatt elhangzottakra. A résztvevők végkövetkeztetése az volt, hogy jó és hasznos alkalmon vettek részt, kell a

A SZERZŐ FELVÉTELE

ti idő színeinek felidézésével tartotta esti áhítatát, beszélt Isten ígéről. Nehezen ért véget az első nap, hiszen késő éjszaka nyúlóan folyt a beszélgetés, tartott az együttléti. Pénteken, a napkezdő ima után *Spiritualis utak az önismerethez – Lélekszoltárok* címmel Varga Gyöngyi tartott

hasonló „hivatásgondozás” máskor is, többször is.

„Forduljon feléd áldásával az élet Istene...” – hangzott Varga Gyöngyitől személyre szólóan a hivatásáldás *Szabóné dr. Mátrai Marianna* püspökhelyettes záró, útra bocsátó áhítatának végén.

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsának pályázata

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsa pályázatot ír ki gyülekezetek számára. A pályázat célja: elősegíteni a gyülekezeti gyűjtemények – könyvek/könyvtárak; levéltári és iratanyag; műtárgyak – működését, rendezését és állagmegővését.

Tudnivalók

- A pályázók köre: evangélikus egyházközségek, amelyek nem rendelkeznek az országos gyűjteményi keretből támogatott szakgyűjteménnyel.
- Pályázni csak a hiánytalanul kitöltött úrlapon lehet, amely a <http://gyt.lutheran.hu/palyazat> címen letölthető, illetve a Gyűjteményi Tanács címén igényelhető: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 20/824-3881; e-mail: gyujtemenyi.tanacs@lutheran.hu.
- A pályázat postára adásának határideje: 2012. április 10. Cím: Gyűjteményi Tanács, 1085 Budapest, Üllői út 24. Határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadhatunk el.
- A benyújtott pályázatok elbírálásáról a nyertes pályázókat 2012. május 1-jéig értesítjük.
- A pályázat megvalósításának ideje: 2012. április 1. – 2012. december 15.
- Ha a gyülekezet több témára is pályázik, minden egyes témához (pályázati alponthoz) külön űrlapot kell kitöltenie.
- A megpályázott összeghez önrészt kell biztosítani (mértékét lásd a pályázati témáknál).
- Nem pályázhatnak azok a gyülekezetek, amelyek 2008–2011-ben nem küldték vissza a gyűjteményi felmérés kérdőíveit, vagy nem számoltak el korábbi pályázatukkal.
- Elszámolás: az elnyert összegről és az elvégzett munkáról 2012. december 20-ig kell elszámolni. Az elszámoláshoz mellékelni kell:
 - az elvégzett munkákkal kapcsolatos beszámolót és a gyülekezet nevére kiállított számlák másolatát;
 - a könyvekről és/vagy az iratanyagról készült jegyzékek másolatát, illetve a számítógépes táblázatot a pályázatban előírtak szerint;
 - a beszerzett eszközökkel, tárgyakkal kapcsolatos, a gyülekezet nevére kiállított számlák másolatát.
- Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a teljes összeget vissza kell utalnia a Magyarországi Evangélikus Egyház számlájára, és a következő három évben nem pályázhat.

Pályázati témák

1. Rendezés és feldolgozás

Helybeli szakemberek, gyűjteményi előadók vagy az országos gyűjteményeken keresztül kért szakember által elvégzett munka díjára lehet pályázni.

1.1. A gyülekezet könyveiről leltár készítése: a könyvek bepecsételése, leltári számmal való ellátása, leltárkönyvbe való beírása és jegyzék készítése OpenOffice Calc vagy Microsoft Excel táblázatban:

- pályázni lehet 200 könyvnél nagyobb mennyiség feldolgozásához szükséges munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaire vagy számlás kifizetésre;
- a megpályázható összeg maximum bruttó 150 ezer forint + önrész 15%.

1.2. A gyülekezet levéltári és/vagy iratanyagának a rendezése: az iratok rendezése, jegyzetelése (a csomók/dossziék/kötetek sorszámmal való ellátása); csomagolás (dossziéba, köpperszalaggal átkötés – nyitott polcon tárolás esetén dobozolás); levéltári jegyzék készítése szövegszerkesztővel, az irategységek számsorrendjében (a fontosabb iratokról darabszintű jegyzék):

- pályázni lehet munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaire vagy számlás kifizetésre;
- a megpályázható összeg maximum bruttó 200 ezer forint + önrész 15%.

2. Állagmegóvás

2.1. A gyülekezet könyveinek és/vagy levéltári/iratanyagának és/vagy műtárgyainak biztonságos megőrzését segítő eszközök beszerzése, beruházás (például riasztó, zár, zárható szekrény, levéltári és könyvdobozok, terítők tárolására alkalmas henger):

- a megpályázható összeg maximum bruttó 200 ezer forint + önrész 15%.

2.2. A gyülekezet műtárgyainak restaurálása. A pályázathoz mellékelni kell a szakrestaurátori árajánlatot, amelynek beszerzésében az Evangélikus Országos Múzeum segít:

- a megpályázható összeg maximum bruttó 400 ezer forint + önrész 25%.

Január eleje

Ma megjött az *Evangélikus Élet*, és benne van a bábfesztivál hirdetése! Végre egy jó téma: *Családok a Bibliában!* És a helyszín a Kolibri Színház. Mondom: színház! Nem gyülekezeti terem, nem pince, nem mozi! Valószínűleg lesz jó akusztika, elég hely a színpadon, „Hawaii, dizsi, napfény”, paraván! Kezddhetem írni a darabot hét percre és hét szereplőre. (Ez utóbbit nem a kiírás, hanem a józan ész diktálja, mert a két felnőtt mellett ennyi gyerek fér el a kisbuszunkban.)

Jaj, ez nagyon klassz! És már tudom is, mit akarok írni. Azt, hogy ha Isten bejön a képbe, még mindnyájunkkal történhetnek csodák. Megírom a héten.

Január 15.

Ma azt hittem, megírom a darabot, de nem sikerült, mert *Misuka*, a kisfiam hiperaktív volt. Ahányszor leültem, mindig felmászott a hátam mögé a székre, befogta a szememet, és a fülembé kacarászott. Ki akart menni, persze, süt a nap hét ágra. Itt a tavasz, úgy néz ki. Nyílnak a hóvirágok, a madarak örülnek a fénynek.

Szóval sétáltunk, látogattunk, ügyeket intéztünk. Szép, tartalmas nap volt amúgy, de azért este felsőhajtottam egy kicsit: „Istenem, egy szép korszak ez itt a pici gyerek mellett, nem is panaszkodom, örömmel csinálom minden percét, csak olykor úgy, de úgy hiányzik egy icipici más! Alkotni, zenélni, tudod: prelúdiumok, concertók, fűgák vagy legalább egy kis bábdarabírás...”

Január 20.

Reggel úgy döntöttem, a takarítás várhat, Misu viszonylag nyugodtan elpakolászott a cipőösszekrényben, nekiülök a darabnak. Szép nyugalmas tíz percet töltöttem a gép előtt, amikor belém nyilallt: túl nagy a csend.

Lementem megnézni, mit csinál a kicsi. Először úgy tűnt, minden rendben van. Misu kicsit maszatosan, de üdvözült mosollyal simogatta a padlót. Azt hittem, a felmosást imitálja, még egy csöpp büszkeség is hatalmába kerített, hogy lám, micsoda klassz kis házias férfit nevelek én az utókornak, de ekkor „aknára” léptem, és megvilágosodtam rögtön. Misunak félrecsúszott a pelenkája, és a tartalmát egyenletesen szétpotyogtatta a házban. Az egyik darabkán álltam, a többivel a kisfiam éppen nagy műgonddal és csodálatra méltó, elszánt alapossággal fugázta a hajópadló réseit.

Hirtelen azt sem tudtam, sírjak-e vagy nevessek. A gyereket minden-

„Mi nem paraván itt?”

Részletek egy papné titkos naplójából – bábverseny előtt, közben, után

esetre letusoltam, és átöltöztetés után letelepítettem a másik szobában. Természetesen végig felmostam az összes szobát, ahol járt a kicsi, majd a végső stádium következett: súroltam, súroltam és ellenfugáztam.

Misu egy darabig pakolgatta a DVD-ket, de aztán rádöbbsent a rideg valóságra, és üvöltve, bömbölve siratta gondosan létrehozott és éppen megsemmisítés alatt álló művét. Egy meg nem értett zseni fájdalomával és kitartásával. Én akkorra már felmostam, feltöröltem, körömkéfélttem, éppen fültisztító pálcikákkal igyekeztem kivarázsolni a maradékot a rések közül, de a dolog reménytelennek tűnt. Vagy már csak én láttam azokat a foltokat, mint *Arany János* Ágnes asszonya? Mindenesetre ma se írtam darabot. Viszont fugáztam...

Január 29.

Lám, mégis visszatért a tél. A hóesés csodásan betérített mindent apró, ragyogó kristálycsillagokkal. A gyerekek mind itthon vannak, és a nagyok kivitték szánkózni a kicsiket is.

Én nagy önmegtartóztatással benn maradtam jelenetet írni. És csodák csodája, semmi nem jött közbe! Sikerült végeznem. Igaz, az újraolvasás közben már hallottam, hogy a nagyok lenn a fürdőszobában zörömbölnek, locsognak, de minden nyugalmasnak látszott, szóval szépen lekerekítettem a történetet.

Míg kamasz lányaim elolvasták édes kis újszülött darabomat, ráleltem egy gondosan előkészített bűntényre. Valaki a fürdőből elcsent szemöldökcsipeszemmel szőrtelenítette az egyik kaktuszomat! A tettes is hamar előke-rült. Még a tüskék jó része is, igaz, azok kicsit fájdalmasabban...

Február 2.

Ma lesz az első próbánk a gyerekekkel. Gondoltam, ebből az alkalomból kedvcsinálónak sütök egy finom áfonyás túrótortát. Nagyon szép lett, és az illata is sok jót ígért. Míg hűlt a konyhapulton, szépen összeszedeg-tem a bábozáshoz pár apróságot, és bepakoltam az autóba. Ezalatt *vala-ki* felmászott egy székre, és gondosan kiszedegetett minden egyes áfonya-szemet a tésztaból. Az én gyönyörű szép süteményem úgy festett a végé-re, mint egy jó érett, lyukacsos sajt.

Végül egy zacskó cukorkát bontot-tunk fel az első próbán.

Február 9.

Próbáltunk. Ezúttal nálunk. Mivel ott-hon nem tartok paravánt, az oldalá-ra állítottam egy szárítót, és leterítet-tem, aztán egy ruhaakasztó állvány is előkerült háttérnek. Erre persze *Bor-sikának* is rögtön bábozni támadt kedve. A helyzetet megoldottam, de amikor a bábosokhoz fordultam, csak egy halom könnyezve röhögő ka-maszt találtam. Kedves saját gyereke-im vezetésével éppen fuldokolva jegyzetelték le – szerintük – leg-újabb „aranyköpésemet”: „Miért ne lenne még egy paravánunk? Miért, mi nem paraván itt?”

Egyébként minden jó. A jelenet vé-gén van egy dalunk, amelyet már Mi-suka is kiválóan megtanult.

Február 14.

Ma kiderült, hogy senkinek nincs egyszínű fekete, hosszú ujjú pólója a csoportban. Pedig most igazán kel-lene. Így hát felkerekedtünk Misuká-val, és elmentünk turkálni. Nagy ne-hezen sikerült összeszedni hét sötét felsőt. Az eladó nő szánakozva nézett rám:

– Részvétem – mondta –, látom, gyászolnak.

– Dehogy – nevettem el magam –, csak a *Szivárvány* bábcsoportnak viszem.

– Szivárvány? – kerekedtek ki a szemei. – Akkor miért fekete mind?

– Mert báboznak – mondtam ki a magától értetődőt.

– Jó, de akkor miért szivárvány? Miért nem inkább mondjuk fekete sereg?

– Érdekes gondolat – állapítottam meg. – Majd még megfontolom.

Végül megkaptuk a pólókat fél-áron.

Február 20.

A gyerekek helyeskék. Heten van-nak, de néha legalább nyolcfelé sza-ladnak. Szépen próbálgatunk. Ha nagyon virgoncak, terelgetem őket, de olyan jó velük dolgozni és látni, hogy minden szépen alakul. Nem is tudom, mikor álltunk ilyen jól utol-jára. Egyetlen nehézség, hogy hét közben *Kamilla* lányom már kollé-giumban lakik, és öt olyankor helyet-tesítenem kell. Az első két nyilvános próbánkat is kénytelenek voltunk így megtartani.

A jelenet végi dalunkat egy csö-pet kezdem unni. Misuka ezzel ébred,

ezzel fekszik. Ja, és a kettő közötti időszakban is ezt fújja: „Dudooooom, Jézus zeretengem, dudooooooooooooom!” És egész nap tudja. Én főleg ak-kor tudom, amikor ő alszik.

Február 25.

Már csak egy hét van vissza a báb-fesztiválig, és két gyerek beteg lett. Plusz az én két kicsinyem: Borsika és Misu. Nehézkesen, de azért próbál-gatunk.

Február 27.

Ma már csak ketten voltunk a próbán: *Anna* lányom meg én, mindketten csöpögő orral és vacogva. „Fekete se-regem” többi tagja ágyban, párnák közt készül a nagy napra. Nem tu-dom, mi lesz velünk. Kicsit remény-telennek tűnik a helyzet. Lehet, hogy a végén el sem jutunk a versenyre? Pe-dig de jó lenne látni újra a régi, isme-rős arcokat, na meg persze szívesen megmutattam volna a tengeliciek töretlen jókedvét is...

Március 2.

Pár nap szünet után péntek este tar-tottunk egy végső, stratégiai megbe-szélést. Már csak egy gyerek beteg, ő otthon sírdogál, nekünk meg itt len-ne kedvünk, úgy sajnáljuk. Új szerep-osztás, nagy takarékoskodás a szerep-lőkkel, és összeáll a dolog. Hajrá, Ten-gelic!

Március 3.

A nagy nap hajnalán fél hétkor meg-csörrent a telefonom: lebetegedett az utolsó fiú szereplőnk is. Először azt gondoltam, menjünk el *csak megnéz-ni* a programot, de a gyerekek csaló-dottsága szinte süttött. Megráztam hát magam: igenis, kiállunk. Így, ahogy vagyunk, öten. Egy kis fej-összedugás, aztán irány Budapest. Hiszen ahogy megírtam, ha Isten be-jön a képbe, még mindnyájunkkal történhetnek csodák!

A férjem az úton nagyon jól szó-rakozott rajta, hogy elvállaltam a beszámolót az *Evangélikus Életnek* erről a napról. Azt mondta, kíváncsi lesz, mit fogok összehablatyolni a *sa-ját* csoportomról. Tényleg! Nagy erőfeszítesembe került, hogy fölényes és lekicsinylő pillantásommal elhall-gattassam. Nem muszáj neki tudni azt, hogy most éppen igaza van.

A színház csodálatos. A szervezés remek. Minden könnyedén és gördü-

lékenyen halad, rengeteg az ügyes se-gítő, mindenütt felbukkannak, ahol csak kellenek. *Pál Marietta* és csapa-ta kiváló munkát végzett. (A zsűfolt-nak ígérkező nap mindvégig dicséret-re méltóan lendületes volt.) Jól lehet látni és hallani a nézőtérén, frappán-sak voltak az áhítatok, és *Róka Sza-bolcs* is rendkívül talpraesetten, ru-tinosan koordinálta a történéseket.

És nem ért csalódás sem bennün-ket: *Nagy Pankáék* idén is igazi me-sebeli teret varázsoltak a bábjaik kö-ré, és igazán tisztán-szépén énekel-te meg József történetét a kolozsvá-ri *Hatház Rebekka*.

Érdekes volt a nagytétényi csoport álarcos jelenete, és... (hát igen, ha ezt most nem én írnám, akkor az állna itt: humoros és kedves a tengeliciek elő-adása; de persze egy ilyen szerény te-remtés, mint én, nem írhat le ilyet, álljon tehát csak annyi:) előadták darabjukat a tengeliciek is, és élvezték.

A tamási csoport sokat fejlődött a tavalyi első próbálkozás után. Zenés-táncos produkciójuk folytatást kíván. A zuglói csoport megszokott karak-teres és szeretni való bábjaival szépen betöltötte a játékerteret. Kár, hogy a je-lenet hamar véget ért, még el tudtuk volna nézni. A bátonyterenyei cso-port humoros élő szereplői felejteh-tetlen percekkel ajándékoztak meg bennünket, reméljük, a jelenet ifjú szerzőjének még sok hasonlóan jó írás kerül ki a keze alól.

A csoportok játéka és az ebéd után a Deák téri evangélikus temp-lomba vonultak a résztvevők, ahol megcsodáltuk Róka Szabolcs inter-aktív meséjét, és a zsűri is szót kapott.

Nem tévedtem nagyokat. Pilis-csaba a legjobb színpadképért, Ko-lozsvár a legjobb zeneiségért, Nagy-tétény az ötletes és szép maszkokért, Tengelic a hiteles játéért, Tamási az összmunkáért, Zugló a legjobb báb-színházi térhasználatért, Bátonytere-nye a humoros élőjátékért kapott el-ismerő oklevelet.

A napra a Kaláka Bábszínház előadása tette fel méltóképpen a ko-ronát. Játszottak, és mi megfede-keztünk a fáradságról, együtt örül-tünk telnek, nyárnak, madárnak. És tulajdonképpen ezért is jöttünk: játszani.

Aki pedig idén kimaradt, az se búsuljon, hiszen bábfesztivál lesz jö-vőre is, és nyitott kapuval várja a majdani jelentkezőket. Nem kell hozzá sok minden, csak egy kis já-tékra való készség. A többi adódni fog, hiszen – hogy „klasszikust” idézzek – tulajdonképpen „mi nem paraván itt?”

■ FÜLLER TÍMEA

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangélikus Élet digitális változatát!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságosstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

 www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Találkozó

Az Északi Evangélikus Egyházkerület találkozózt szer-vez az egyházkerülethez tartozó, evangélikus kötődé-sű östermelők, gazdálkodók és borászok részére. Cél a kapcsolatok erősítése és a további – adott esetben intézményes – együttműködés alapjainak megvetése. A találkozó helyszíne az Északi Egyházkerület Püspö-ki Hivatala (1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.). Ideje: április 18. (szerda), 14 órától. Szeretettel várjuk az érdeklődők jelentkezését a hivatal elérhetőségein (eszaki.kerulet@lutheran.hu; 06/1/394-2448).

DR. FABINY TAMÁS és BENCSÚR LÁSZLÓ,
az egyházkerület elnöksége

HIRDETÉS

Meghívó

Áldássá válni – szűküllő távlataink Isten tágas terében címmel *Nyugdíjas papnék és papnők országos találkó-zóját* tartjuk március 31-én 9.30 órától a Budapest-De-ák téri gyülekezet első emeleti termében. Az alkalom-ra nyugdíjas és özevgy papné testvéreket várunk, de a nyugdíjba készülő vagy még aktív papnék is hivatalosak.

A jelentkezést kérjük a Magyar Evangélikus Egyház Női Missziójára eljuttatni. Postacím: 1085 Budapest, Üllői út 24.; e-mail: marta.pinter@lutheran.hu; illet-ve telefon: *Szebik Imréné* 20/824-3441.

JÓL BEVÁLT RECEPT, NÉMI EXTRÁVAL

Bibliai családok a 11. országos evangélikus bábfesztiválon

FOTÓ: KISS TAMÁS

► Folytatás az 1. oldalról

A fesztivál délelőtti programjában elsőként a piliscsabai gyülekezet *Gyermekbárka* bábcsoportjának – vezetője Nagy Panka – *Barátok* című előadása került színre, majd a Kolozsvári Evangélikus-Lutheránus Egyházköz-ség csapata *Palocsay Kisó Kata* és *Kalit Eszter* vezetésével Józsefnek és családjának a történetét elevenítette meg. A Nagytétényi Református Egyházköz-ség bábcsoportja – vezetője Váradi Ferencné – *Timóteus, a kis tanítvány* című jelenetét mutatta be, a Füller Tímea vezette tengelici *Szivárvány* bábcsoport darabjának pedig *A mi bibliai családjunk* volt a címe.

A fesztiválon fellépő összes csoport rendkívül ügyes és kreatív volt – sőt akár azt is mondhatjuk, hogy a színház munkatársainak segítségével mintegy csoda történt: nemhogy csúszott volna a program, hanem a délelőtti előadások közel húsz perccel hamarabb érték véget, így az ebédszünetben több idő volt a felfrissülésre. A szervezők szendvicsekkel, csokoládés péksüteménnyel, almával és gyümölcslevekkel kínálták a fesztiválozókat.

Ebéd után Óvári Urbán Anikó vezetésével a Tamásiból érkezett bábcsoport József történetét adta elő, majd Tamásy Tamásné zuglói bábosai Lót és Ábrahám történetét mutatták be *Keressük a békesség útját* címmel. Végül, de nem utolsósor-

ban Klenóczkyné Sulyok Anna bábotyterneyi bábcsoportja következett Noé történetével.

Az előadások végeztével a bábfesztivál résztvevői, a kísérők és a vendégek a ragyogó tavaszi napsütésben átsétáltak a Deák térre. Az evangélikus templomban Róka Szabolcs *A pórul járt farkas* című interaktív mesejátékának lehettek szó szerint részesei.

A lenyűgöző mese után a zsűri nemcsak értékelt az előadásokat, hanem tanácsaival igyekezett segítséget is nyújtani. A fesztiválozók ezután átvehették megérdemelt jutalmukat, majd a zsűri rövid szakmai konzultációra invitálta a csoportvezetőket.

A nap fénypontja a Kaláka Bábszínház ajándék előadása volt a Kolibri Színházban. Egyszerre volt ez bábszínház – a dalokat bőröndbe rejtették, és fufangos bábokkal csalogatták őket elő – és élő koncert.

A napot Kalit Eszter áhítata és úti áldása zárta, családként bocsátva el a résztvevőket, hogy jövőre újra találkozhassanak egymással.

Lehet, hogy ismét a Kolibriben? Ez még a jövő zenéje. Mégis, érdemes tudnunk, hogy a kolibrik előre, hátra, oldalirányban, egyenesen, felfelé vagy lefelé vagy akár fejjel lefelé is tudnak repülni. S hogy miért is érdekes ez számunkra? Mert az országos gyermek- és ifjúsági munka is rejtegethét még meglepetéseket. Sokszínű és mozgalmas, mint a kolibri.

■ MP.

FOTÓ: KISS TAMÁS

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELEI

KÓRUSTALÁLKO

• Ötödik alkalommal jöttek össze az ország evangélikus gimnáziumainak kórusai – kilenc iskola kétszázhetven diákja –, ezúttal Sopronban, hogy a Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Kollégium és Szakképző Iskola vendégeként egy hétvégét az éneklés örömeinek, a zenélésnek szenteljenek. Az iskolák közül kettő – a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ és a budapesti Sztéhló Gábor Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium – először vett részt a kórustalálkozó.

A rendezvény három napja – március 2. és 4. között – ezúttal is bőséges lehetőséget adott a közös éneklésre, barátkozásra, szakmai tapasztalatcsere-re, vidám együttlétre. A résztvevőknek egyaránt volt részük hangszeres és vokális zenei élményben, lehettek koncerthallgatók és előadók, versenyzők és közönség.

A líceum már másodszor adott igazi otthona a kórustalálkozóknak. A pénteki nyitóáthítaton a sok énekkaros taizé-i énekekkel színesítette Mesterházy Balázs iskolalelkész képmeditációját. Ezt a Szolnok vonós négyes hangversenye követte. Az áthítat és a koncert jó elválasztónak bizonyult: segített a munkahéttől való eltávolodásban és az elcsendesedésben.

A szombat délelőttöt annak a közös műnek a megtanulásával kezdtük, amelyet később a díszhangversenyen és a vasárnapi istentiszteleten is megszólaltattunk. Idén ez *Jacobus Gallus* (1550–1591) *Eljött a nap* című, dupla kórusra írt ünnepi motettája

volt. Fenségesen szólalt meg a nyolcszólamú darab a kétszázhetven éneklő gimnazista hangján. A két részre osztott kórus váltakozva énekelte, mintegy zenei párbeszédet kialakítva. A művet szombat este *Kutyeyné Ablonczy Katalin*, vasárnap délelőtt pedig *Bence Gábor* vezényelte.

A találkozó részeként idén is volt gyorstanulási verseny, amelyen hagyományosan ugyanazt a darabot kell a kórusoknak fél óra alatt egymástól függetlenül megtanulniuk, majd a zsűri előtt elénekelniük. Az idei feladat mindenki meglepetésére egy gazdagon díszített népdal volt. A zsűri tagjai – *Kendeh Gusztáv*, egyházunk zenei bizottságának elnöke és *Joób Árpád*, a Nyír-

Péntek
• Nyit
• A S
Szor
• Ö
• G
• D
• S
Vas
• Sz

Z Ó S O P R O N B A N

egyházi Főiskola nyugalmazott tan-
székvezetője – nagy élvezettel hall-
gatták a verseny résztvevőinek pro-
dukcióit.

A sokféle kórus sokféle módon ol-
dotta meg a rendkívül nehéz felada-
tot. Voltak, akik különböző előadás-
módokkal kísérleteztek, voltak, akik
második szólamot szerkesztettek
hozzá, szöveg- és dallamközpontú
megközelítést egyaránt hallhattunk.
Nagyon érdekes volt megtapasztal-
ni, hányféle olvasata lehet egy-
azon dallamnak!

A szombat esti dísz-
hangversenyen aztán
mindenki bemutat-
hatta a tudását. Ez
az alkalom a kó-
rustalálkozó csúc-
pontja, amelyre
minden kórus már
szeptember óta
lelkesen készül.
Ilyenkor a diákok
egymásnak énekel-
nek. A kórusokat Sze-
merei János, a Nyugati
(Dunántúli) Egyházkerület
püspöke köszöntötte.

A kilenc kórus bemutatkozása
bő kétórásra sikerült, de még az
utolsó órára is jutott a lelkes vastaps-
ból és lábdobogásból. A gazdag mű-
sor tartalmazott korálfeldolgozást,

népdalokat, reneszánsz madrigált,
misetételeket, gospelt és úgynevezett
Sprechgesangot is. A diákok lelkesen
ünnepezték egymást, egyedülálló
hangulatot varázsoltak a koncertte-
rembe.

A hangverseny végén a gimnazis-
ták a találkozó logójával díszített
pólókat kaptak ajándékba, azt pedig
ovációval fogadták, hogy a gyorsta-
nulási verseny helyezetteit a szerve-
zők tortával jutalmazták.

Kitüntetett szeretettel ünnepelte a
közönség a Sztehlo-gimnázium pa-
rányi együttesét. A négy lánynak, egy
fiatalembernek és karnagyuknak,
Csernyik Balázsnak életre szóló él-
ményben lehetett része.

A koncert végén megszólaló össz-
karban lelkesen vettek részt az est
díszvendégei is, akik a kétkórusos mű
egyik szólamát erősítették.

A zárónapon az énekkarok Sop-
ronban és a környékbeli gyülekeze-
tekben szolgáltak istentiszteleten,
ízeltőt adva a kórustalálkozóból.
Az egyik diák így számolt be a fogad-
tatásról: „Tanárnő, kérem! Olyan
kedvesen fogadtak!... És annyi süti
volt, és amit meg nem bírtunk meg-
enni, azt, tessék elképzelni, mind
becsomagolták nekünk!...”

Viszontlátásra két év múlva!

■ NOVÁKY ANDREA,
a kórustalálkozó főszervezője

PROGRAM

Óráhítat
Szólók vonósnégyes hangversenye
Szombat
Versenyzői próba
Győztesek díjazása
Díszhangverseny – a kórusok bemutatkozása
Közvetlen kommunikáció
Kétnapos
Foglalkozás a soproni és Sopron környéki gyülekezetekben

MAJOR MÁTYÁS ÉS CSEPREGHY ANDRÁS FELVÉTELEI

Böhm Károly és helye a magyar filozófiai kultúrában

▶ Tavalyp volt Böhm Károly halálának századik évfordulója. A 2011 augusztusában Kolozsváron rendezett hetedik hungarológiai kongresszus keretében az Erdélyi Magyar Filozófiai Társaság külön szekciót szentelt a nagy hatású magyar filozófus munkásságának, idén január 21-én pedig leleplezték emléktábláját – Kolozsi Tibor szobrászművész alkotását – a kolozsvári evangélikus-lutheránus püspökség udvarán. Az emléktábla-avatást a magyar kultúra napja alkalmából a templomban tartott ökumenikus istentisztelet és ünnepi műsor előzte meg. Ennek keretében hangzott el dr. Egyed Péter filozófus, kolozsvári egyetemi tanár előadása Böhm Károlyról. Az alábbiakban az előadás szerkesztett változatát közöljük.

Böhm Károly 1846. szeptember 17-én született Besztercebányán. Apja Böhm Gottlieb német (szász) kovácsmester és állatgyógyász, édesanyja a nemesi származású Zsufay Anna. Az igen karakteres, evangélikus vallású és magyar tudatú család nyelve a német volt. Böhm Károly összes egykori pajtása, játszótársa, később barátai mind emlegették a Böhm Gottlieb házában uralkodó példás rendet, a vonzó békességet, amely a munkálkodás, szorgalom, jámborság, egyetértés megingathatatlan, szilárd alapján nyugodott.

Ebben a légkörben fejlődött, nemesedett, acélosodott a hatodik gyermekként született kis Károly Gusztáv, aki azonban édesanyját már hároméves korában elvesztette, és édesapjának második felesége, Meczky Zsuzsanna és nővérei, Cecília, majd Teréz viseltek rá gondot.

1852 és 1854 között a besztercebányai osztatlan evangélikus népiskolában, majd 1854-től 1862-ig az akkor reáliskolai profilú, igen jó hírnevű besztercebányai evangélikus gimnáziumban tanult. A latint és a görögöt igen szerette, franciát is tanult, miközben anyanyelve, mint említettem, a német volt. Besztercebányán – nem egészen egy év alatt – megtanult magyarul.

1862 és 1865 között a pozsonyi evangélikus líceum eminens, ösztöndíjas tanulója volt. Ekkoriban német nyelvű költeményeket szerzett Rosenauer Károly hatására, és részt vett az akkoriban igen fergeteges pozsonyi diákeletben. Ennek következtében egészsége erősen megromlott.

1863. augusztus 10-én meghalt szeretett édesatyja.

Líceumi tanárai közül meg kell említenünk Emericz Lajos és Frecska Lajos nevét (előbbi filozófia-, utóbbi vallástanára volt). Böhm azonban nemigen volt velük megelégedve, ezért egyre erőteljesebben fordult magánstúdiumai felé: lefordította az Odüsszeia VI. énekét, saját Homérosz-, Curtius-, valamint Vergilius-kutatásokat folytatott, szerbül és – kevésbé sikeresen – angolul tanult.

A magyar irodalom jelesei közül leginkább Vörösmarty munkásságában mélyült el. A legnagyobb hatást Lessing drámai művei tették rá, de igen behatóan foglalkozott Goethe, Shakespeare és Schiller költészetével és esztétikai nézeteivel is.

Itt kell megjegyezmem, hogy ekkor formálódtak ki Böhmnek azok a gondolatai, amelyek keresztyén hitét jellemezték, tudniillik hogy kizárólag a kinyilatkoztatás mélységi elfogadásából és felfogásából származhat Jézus áldozatának megértése és követése, ez szolgál a hit alapjául, és nem fogadható el olyan teológia, amely nem ebből indul ki. És ezzel a kérdéssel a filozófiának is szembe kell néznie: erről szól a klasszikus német filozófia nagy alkotójának, Schellingnek az 1841–42-es álláspontja, amelyet a kinyilatkoztatás filozófiájának nevezett el.

Böhm Károly 1864-ben írt, reánk maradt költeményei között találunk két allegóriát Verweiflung und Rettung (Kétségbeesés és menekülés) és Sturm und Frieden (Vihar és béke) címmel. A kettő tulajdonképpen egy, mert a második az elsőnek rövidített átdolgozása. Tárnya: egy kétségbeesett ifjú öngyilkosságra szánja el magát, de megjelenik a Szerelem istennője, megmenti őt, és az ifjú most már tovább akar élni. Ebben a szerelem hatalmát allegorizálta, mely az egész emberiséget fenntartja. A boldog szerelem jótékony hatással van az emberiségre, mert megneemesíti az emberek érzésvilágát, hiszen a szerelem az élet legszebb oldalait mutatja meg, s olyan új világba vezet, amelyben megfogamzik a szép és a jó, az igaz és a nemes dolog.

A költeményt az 1865. június 15-én rendezett iskolai ünnepélyen magaszavaltta el, és nagy hatást ért el vele. A közönség hatalmas tapsal fejezte ki elismerését, míg a tanárok sorban kezét fogtak vele, és melegen üdvözölték. Másnap még a helyi lapok, a Pressburger Zeitung és a Wanderer is megemlékeztek róla. Különösen ez utóbbi lap szőlt nagy elismeréssel Böhm költői alkotásáról.

Írásai között két eposzra is akadunk: az egyik a Hermann der Cherusker, a másik a Das Opfer címet viseli. Az elsőnek a tárgyát Böhm Tacitus annaleseiből vette, ahol Hermann-nak a leveretését olvasta, és megalkotta az ellenképét: Hermann győzelmét a teutoburgi erdőben. Ez a költemény nem tisztán epikai mű, sok benne a lírai elem. Inkább hősi (héroszi) ódának lehetne nevezni. A szerző szeme előtt Horatius Aquila című ódája lebegett, amelyben ríktóan sok az eposzi vonás, szinte egészen elnyomják a líraiakat. (Megjelent az Aurora 1865. november havi számában.)

1865-ben Böhm beiratkozott a pozsonyi teológiai fakultásra, és itt fordult erőteljesen a filozófia felé. Herbart metafizikáját, majd Kant műveit, közülük is elsősorban A tiszta ész kritikáját tanulmányozta – akkor még nem tudta egész mélységében megérteni –, Schopenhauerrel ismerkedett, illetve Hegellel és Feuerbachhal, miközben továbbra is kitartott kedves Lessingje mellett.

A teológia önképzőköreének vezető szereplője volt, aki rendkívül kritikusnak bizonyult társai munkáival kapcsolatban. Ekkoriban fogalmazta meg Naplójában híres szavait: „Teljesen a filozófiának szentelem magam. De látom, hogy ez a mező egy végtelen mező, ahol már a leg-hatalmasabb erők küzdöttek, amelyek előtt az én erőm porba süllyed. És úgy szeretnék én nagyot alkotni. Dolgozni akarok. Legyen Magyarországnak is egy önálló filozófiai rendszere, amelynek eddig még hiányát érzi. Óh, ezek a tervek, amelyek lelkem előtt oly gyakran fel-felmerülnek, oly csábítóak, oly erőszakkal húznak, hogy nem vagyok képes ne-

kik ellentállni. Nekem kell Magyarországon a filozófiát új irányba terelnem, általam kell új korszakba lépnie. Ezt el kell érnem, kerüljön bármibe, vagy meg kell halnom.”

És valóban ennek a programnak szentelte az életét! Böhm Károlynak ezek a szavai Apáczai Csere Jánoséira rimelnek, aki híres enciklopédiájának előszavában azt a célt tűzte ki maga elé, hogy magyar nyelven közölje a magyarokkal az összes tudományt, közöttük a filozófiát, mert ha ezt nem teszi meg, és nem állít akadémiákat – ahogyan egy másik híres, programadó írásában megfogalmazta –, akkor ugyanabban a sárban fog fenteregni a magyarság, amelyben Ázsiából való kijövelele óta volt.

Háromszáz év nem volt elég ahhoz, hogy a magyar nyelvű filozófiai gondolkodás felvirágozhasson – ez a gondolkodó fő felismerése nyomán a magyar művelődés egyik legnagyobb problémájává vált, önismerteti kérdésé, az önbecsülés kérdésévé. A német filozófusok egyik legnagyobbika, Georg Wilhelm Friedrich Hegel ugyanis a 19. század elején megfogalmazta, hogy a filozófia a kultúra kvintesszenciája, lényege, ugyanakkor az autonóm gondolkodás eszköze és esélye.

Böhm Károly a kolozsvári egyetemen (akkori nevén a Ferenc József Királyi Magyar Tudományegyetemen) tartott székfoglalójában 1896. március 8-án – a Magyarországon immár kibontakozott részletes tudományos munkára utalva – a következőt mondta:

„Kétségbe essünk-e ezen részletes munkával szemben a filozófia egységesítő munkája felett? Bizonyára kishitűség lenne elhinni, hogy ez a filozófia életképtelenségének a jele. Sőt éppen ebből merítem a reményt arra, hogy a filozófia, amelyet mi még nem bírtunk nemzeti alakban megvalósítani, az alapos, részletes tudásból alapos és részletes alakban fog kikerülni. Mert a magyar néplelek természetébe éppen nem oka annak, hogy a tudományos filozófia soha nem virágozott. Amely népnek oly példabeszédei vannak, mint a magyarnak, annak lényegében rejlik a filozófiai ösztön, s előbb utóbb győzelmesen fog megnyilatkozni. Különbözik is a tudomány általában nem ösztönszerűen és nem tudatosan működő népleleknek, hanem az öntudatos egyéni észnek az alkotása, s ha tehát nálunk a filozófia nem volt képes önálló alakot teremteni magának, akkor ne a metafizikai néplelekre, hanem inkább az egyesek gyengeségére vagy tértelenségére hivatkozzunk.”

Ma is helytálló útmutatás szépséges megfogalmazása: „...valamint a madár a légben repül, a hal a vízben uszkál, úgy nélkülözhetetlen közege a szellemnek és egyedül útja az igazságnak a gondolkodás szabadsága.”

Egy ilyen rövid emlékezésben aligha lehet összefoglalni a pályának még csak legjelentősebb állomásait is. Immár azonban érthetővé válik Böhm Károly hatalmas vállalkozásának a hordereje: életét művének, a magyar nyelvű filozófiai rendszer megalkotásának rendelte alá, amellyel egyedülállóvá vált a magyar nyelvű filozófia és kultúra rendszerében.

1867 és 1869 között Göttingenben, majd Tübingenben, a német filozó-

fia fellegráiraiban hallgathatta a kor legjelesebb professzorait.

1870-ben nevezték ki a pozsonyi gimnáziumba, valamint a teológiára a filozófia, filozófiatörténet és teológia rendkívüli tanárává. 1872-ben pályázott először – sikertelenül – a kolozsvári Ferenc József-tudományegyetem filozófia tanszékére, ahová akkor Szász Bélát nevezték ki.

Böhm pályája akkor más irányba ívelt: 1873-ban a legtekintélyesebb akadémikusok (például Hunfalvy Pál) ajánlására kinevezték a budapesti evangélikus gimnázium rendes tanárává. Ekkoriban kezdődött el széles körű szakmai-tudományos publicisztikai tevékenysége: kritikák, recenziók, tanulmányok tucatjait közölte az Ellenőr irodalmi mellékletében, illetve a Magyar Tanügy című lapban.

Mindez természetesen nem jelentette azt, hogy a német nyelvvel és a német tudományossággal megszakította volna a kapcsolatait: 1876 és 1878 között a Lipcsében megjelenő Philosophische Monatshefte hasábjain közölte alapozó tanulmányait, abban a lapban, amelynek a legnagyobb német szellemek voltak a munkatársai, többek között Franz Brentano, Hermann Cohen, Max Dessoir, Wilhelm Dilthey, Rudolf Eucken, Eduard v. Hartmann, Harald Höffding, Edmund Husserl, Oswald Külpe, Otto Liebmann, Theodor Lipps, Alexius Meinong, Paul Natorp, Karl Rosenkranz, Ferdinand Tönnies, Friedrich Leberweg, Hans Vaihinger, Karl Vorländer, Wilhelm Windelband és Wilhelm Wundt. Később a Magyar Philosophiai Szemle oldalain is tett közzé német nyelvű írásokat.

1875. július 4-én Böhm szerelmi házasságot kötött Greguss Lujzával, aki azonban 1879 nyarán elhunyt, és követte őt a sírba elsőszülött kisfia, Richárd Imre is. Másik szeretett kisfiát, Ottó Károlyt Cecília nővére nevelte tovább.

A nyolcvanas évek elején Böhm – hivatalos felkérésre – a gimnáziumi reform kidolgozásának szentelte magát, lélektani és logikai tankönyveket írt, és a filozófia középiskolai oktatásának rendszerével foglalkozott. Az általa megindított Magyar Philosophiai Szemleében filozófiai szakkikkek százait jegyezte, közben pedig dolgozott fő művén: 1883-ban megjelent Az ember és világa első kötete (Dialektika és alapphilosophia), majd pedig 1892-ben ennek második része, A szellem élete.

E mű tartalmi vonatkozásainak a kifejtésére itt nincs terem, röviden csak annyit jegyezhetek meg, hogy Böhm Károly Kant, a pozitív és tudományos szellemet képviselő Auguste Comte, valamint Johann Gottlieb Fichte ismeretelméleti elképzelésének a felhasználásával dolgozott ki egy olyan filozófiai rendszert, amelyben a valóságot az öntudat projekciójával létrehozott „öntét”-ként kell felfognunk, és a tudat minden jelentésem elemét ebből kell magyaráznunk.

Amikor Böhm Károlyt a kolozsvári egyetem filozófia tanszékére (az egyetem tanári karának egyértelmű támogatása mellett) kinevezték, már a magyar filozófiai és tudományos élet vezető tekintélye volt, 1900-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választot-

ták. (Közben 1885-ben sikerült újra családot alapítania: feleségül vette Márkus Margitot. Tőle őt fia született, közülük kettő halt el fiatalon, a másik három viszont szép polgári pályát futott be: Ottó mérnök lett, Dezső tanár az ágostai hitvallású evangélikus főgimnáziumban Budapesten, János pedig orvos. Boldog, békés családi életet élt.)

Számunkra itt most a legfontosabbak Böhm Károly kolozsvári évei. Erdély konzervatív fővárosában nagyon visszavonult életet élt. 1906 nyarán azonban ő is az utcára vonult nemzetiszínű kokárdával, amikor akkori idők egyik legnagyobb botránya, a 48-as függetlenségi és szabadságpárt választási győzelmének megsemmisítése ellen kellett tiltakozni. Nemegyszer hangsúlyozta, hogy a francia gondolkodókban a politikai szabadság legjelesebb képviselőit tanulmányozta.

Hallatlanul lelkiismeretes tanárként percnyi pontossággal tartotta óráit, elsősorban a görög filozófia, a kantianizmus és spinozizmus (kritika) tárgykörében, vezette a bölcseleti foglalkozásokat a tanárképzőn. Emellett természetesen folytatta kiterjedt publicisztikai és szervező tevékenységét. Éles tudományos vitákba bonyolódott például Apáthy Istvánnal, híres természettudós kolégájával, nem mellesleg a 48-as párt egyik erdélyi vezéralakjával. Kíméletlenül éles kritikus volt Böhm is, amelletl azonban nagy empátiával tompítgatta a tudományos élet személyeskedő vitáinak életét.

Kezdeményezője volt a Magyar Filozófiai Társaság létrehozásának, és az egyik első alelnöke is lett (1901-ben). Kolozsváron dolgozott tovább Az ember és világa további kötetein. Közülük az egyik legkarakteresebbik az Axiológia (értéktan) lett.

Voltaképpen az értéktani munkásságához kapcsolódtak aztán tanítványai, az erdélyi teológia és filozófia jelesei. Közülük ezúttal csak Makkai Sándor református püspök és író, Tankó Béla vagy Málnási Bartók György (a hagyaték ápolója, maga is jeles filozófus), valamint a fiatalabb nemzedékhez tartozó Tavaszy Sándor és Varga Béla unitárius püspök nevét említem. Mindannyian együtt alkotják azt a szellemi alakzatot, amelyet mind a mai napig kolozsvári iskola néven említnünk, s amely rajta van – Böhm Károlynak és halhatatlan művének köszönhetően – a modern magyar filozófia térképén.

Böhm Károly nem érte meg az első világháborút, 1911. május 18-án, hosszas betegeskedés után halt meg Kolozsváron. Besztercebányán temették el.

Művének kisugárzása ma is megvan, kutatjuk, továbbvisszük az öntudattal, értékkel kapcsolatos gondolatait, Kolozsvár pedig hálásan ápolja a nagy magyar filozófus emlékét, aki a magyar rendszerfilozófia megalkotásával méltó helyre emelte a bölcseletet a magyar művelődésben. A Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház, annak elöljárói – mint ahogyan Erdély és legfőképpen Kolozsvár értő közönsége is – nagyra becsülik és a magukénak vallják az evangélikus egyházhoz és annak intézményeihez ezer szállal kötődő Böhm Károly emlékét.

Mindannyian köszönettel tartozunk Adorjáni Dezső Zoltán püspök úrnak, aki a kezdet kezdetétől messzemenően támogatta az emléktábla-állítás gondolatát.

Divatbőjt

Ma már nem lehet „hírességgel” találkozni a médiában valamilyen rá jellemző böjttechnika ecsetelése vagy böjttel kapcsolatos sztori nélkül. A bulvárlapok címlapjai nagy betűkkel hirdetik, hogy „léböjtkúrával méregtelenít Lecsó, a gitáros”, vagy „35 kilót fogyott böjttel PP Gizi”.

A mainstream – azaz fősodratú – írott sajtó és a televízió úgy láttatja a böjtöt, mintha valamiféle fizikai akció lenne a test megsanyargatására. Azt közvetítik, hogy a böjtnek vannak jó következményei, de ezek főleg testiek, a lelki oldallal nem nagyon foglalkoznak – ha mégis, akkor a *new age* kevert vallássosságával, avagy inkább valamiféle keleti megtisztulás és kiüresedés maszlagjával távolítják el Istentől az olvasót vagy nézőt.

A világ tévedésben van, amikor a zsidó–keresztény kultúra böjtjét összekeveri a keletiek koplalásával vagy az újabb kor egészségmegőrző technikáival. Mi tudjuk, hogy a böjt sokkal több mindkettőnél, hogy mély

és komoly lelki háttere van. A megüresítés eredménye az üresség, ennek következményeképpen van napjainkban ennyi kiégett ember. Megbocsátás és kegyelem nélkül nem lehet kiegyensúlyozott életet élni. Együtt imádkozik a test és a lélek, és nem az önsanyargatás a célja vagy az eszköze az imádságnak, hanem az Isten felé fordulás.

Lemondásunk nem fizikai létünk okán része a böjtnek; nem fizikai megtisztulást keresünk ilyenkor. A böjt a bűnbánat és a hitben való elmélyülés eszköze – fohász. A hagyományos keresztény felekezetek legfontosabb ünnepe a húsvét, most is erre hangol bennünket a böjt.

Azért böjtölünk, mert szeretjük Jézust. Azért mondunk le dolgokról, mert nem fér bele az életünkbe ilyenkor a fényűzés, a pompa, hiszen a krisztusi szenvedésekről elmélkedünk, Atyánk mérhetetlen jóságáról emlékezünk meg, vele töltekezünk be. Ha pedig betöltekezünk, akkor

semmi esetre sem lehetünk megüresítve. Az üres szív csak az ellenségünk ügyét szolgálhatja – amelyik szívben nem Isten van, azt szívesen elfoglalja a sátán. Ezért mi színültig akarjuk tölteni egész lényünket az Úrral.

Bőjti napjaink része a gyász is – hiszen ő meghalt értünk –, de ez reményteli gyász, hiszen tudjuk, feltámadt a halálból, és mi is élhetünk általa. Vágyunk Jézussal lenni, és ez a szent várakozás már nem marad meg az adventi szinten, már nem „csak” a megváltó születését várjuk. Megváltásunk megtörtént, de az ára magas volt – ezért a böjt.

Nincs veszve minden. Hálát adhatunk, hogy szabadon hirdethetjük Isten országát, elmondhatjuk a világnak, mi a böjt lényege. Missziói lelkülettel segíthetjük környezetünket a belső üresség elkerülésében. Tartalmat adhatunk a böjtjüknek, értelmet kereső életüknek. Ne szalasszuk el a lehetőséget!

■ KÁROLY GYÖRGY TAMÁS

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELEI

Megszólítani az Urat

Imádság. Van, akinek könnyen megy, van, aki küszködik a szavakkal. Akad, aki szinte állandó kapcsolatban áll a Teremtőjével vagy megváltó Jézusával, másnak eszébe se jut, hogy megszólítsa őt.

Hajdú Zoltán Levente református lelkipásztor *Előtted, Uram...* – *Imádságok* című könyve tavaly jelent meg a Kálvin Kiadónál. A könnyen forgatható, egy kisebb táskában vagy nagyobb zsebben is elférő kiadvány hatvan-négy verses imát tartalmaz.

A témák és tartalmak is azt mutatják, az ember önmagában milyen gyenge és esendő, az Úristen bűnbocsátó szeretete és kegyelme pedig mennyire végtelen. A szerző nem szégyelli bevallani, hogy a hit dolgaiban még egy lelkipásztornak is vannak harcai. Így válhat bátorítássá például az *Éltető kegyelem* című ima mindazoknak, akik kétségek között vergődnek.

Ahogy *Steinbach József*, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke a könyv ajánlójában írja: „Ezek az imádságok egyben verses

meditációk is, egy-egy bibliai igét »magyarázó«, áldott reflexiók, nyolc csokorba szerkesztve: a mélységet és őszinte indulatokat megvalló ember az Úrhoz igyekszik, hogy Krisztus közelében átélje a 18. zsoltár magaslatát, megtapasztalva a valóságos célokat és távlatokat, melyek nyomán azután Krisztussal éli meg a hétköznapiakat, az ünnepeket és a közösségi lét megannyi formáját.”

Imádság. Van, akinek könnyen megy, van, aki küszködik a szavakkal. Aki nem tudja, hogyan is induljon el e téren, bátran vegye kezébe Hajdú Zoltán Levente lelkipásztor könyvét.

■ BODA ZSUZSA

Éltető kegyelem

Uram, megváltó Krisztusom!
Az életem, a hitem tele van valami különös emberi kettősséggel.
Kereslek, és boldog vagyok,
amikor rád találok, amikor rám találsz
előled és önmagam előtt rejtőzködő mindennapjaimban,
de látod, milyen kétségek gyötörnek,
emésztenek ugyanakkor engem.
Félelmek és fájdalmak környékeznek,
gyengeség vesz erőt rajtam,
testi és lelki értelemben egyaránt.

Vergődök, csak vergődök ebben a kettősségben – nélküled.
Kérlek, Uram, ölelj át, emelj fel, fogd meg a kezem!
Szereteteddel békíts meg önmagamban,
békíts meg önmagaddal és önmagammal.

Indíts el, mutass nekem utat, vezess!
Add, hogy a rád talált hit bizonyosságában járva, élve mindenestől, aki vagyok, aki melletted, veled lehetek,
dicsőítselek és áldjalak téged!

Ámen.

Emlékezet

„Emlékezzetek csodatetteire...” (Zsolt 105,5)

Látod, Uram, mennyit panaszkodunk!
Szidjuk önmagunkat, szidjuk a másik embert.
Bosszankodunk, méltatlankodunk,
elégedetlenkedünk.

Pedig hányszor könyörültél már rajtunk!
Hányszor bebizonyítottad már kegyelmedet!
Hányszor mentettél már meg bennünket,
– legtöbbször önmagunktól...

Add, hogy tudjunk emlékezni csodáidra,
amelyekkel csendben végigkísérted eddigi életünket!
Add, hogy meg tudjuk köszönni,
hogy ahová nélküled jutottunk,
te még ott sem hagytál magunkra minket!

Ámen.

■ HAJDÚ ZOLTÁN LEVENTE

Ima a másik emberért

Látod, Uram, hitem próbája mindig, mindig az a másik ember. Aki bánt, feldühít, elkeserít. S csak nagy ritkán látom meg benne az általad elrendelt testvért.

Kérlek, taníts meg téged keresni, de ne csak magányos csendességben, a templomi áhítatban vagy belsőleg vizsgált önmagamban, hanem a másik emberben, s igazán benne!

Ámen.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

HETI ÚTRAVALÓ

„Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.” (Lk 9,62)

Bőjt harmadik hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi Isten Báránya, az Úr Jézus követésére hívnak. Nézzünk fel reá, aki szolgálni jött, és meghalt bűneinkért! „Jézus Krisztusban van a mi váltságunk az ő vére által: a bűnök bocsánata az ő kegyelmének gazdagsága szerint.” (Ef 1,7; LK) Oculi: „Szemem állandóan az Úrra néz.” (Zsolt 25,15) „Hozzád emelem tekintetemet, aki a mennyekben lakozol.” (GyLK 758,1) Imitatio Christi – Krisztus követése – állandó és önként vállalt életforma, ezt nem lehet „mellékfoglalkozásként üzni”. Az ő hívása – „Kövess engem!” (Lk 9,59) – a teljes (ideig s örökkévaló) életre szól, s a részvételt kizáró okot lásd a heti igében. Péter süllyedni kezdett a tengeren, amikor levette Jézusról a tekintetét! Pál ezt kéri: „Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei, és éljeteك szeretben, ahogyan a Krisztus is szeretett minket, és önmagát adta értünk...” (Ef 5,1–2) Jól értjük a követés előfeltételeit? „Ha valaki nem hordozza a maga keresztyét, és nem jön utánam, az nem lehet az én tanítványom.” (Lk 14,27) Luther így/jól értette: „Bár a keresztet nem azért vállaljuk, mintha ezzel remélnénk üdvözülni vagy csak a legcsekélyebb érdemet is szerezni; mégis, Krisztus példája szerint, szenvednünk kell, hogy hozzá hasonlónak legyünk. Vigyázz hát, hogy a kereszti ki ne maradjon az életedből!” Urunk példázata a toronyépítésről, a hadba vonulásról és a megízeltetlen sóról mind az ő követése előfeltételeiről szólnak. Jób Istenét kérdezte; ő a próbák között is szemmel tartotta feddhetetlen, neki panaszkodó szolgáját. „Micsoda az ember..., hogy minden pillanatban próbára teszed. Miért nem veszed le rólam a szemed? (...) Miért nem bocsátod meg vétkemet, miért nem nézed el bűnömet?” (Jób 7,17–19.21) Jézus féltékeny tanítványai megtudják ötle, hogy „aki nincs ellenünk, az mellettünk van”, s „Aki inni ad nektek egy pohár vizet az én nevemben, mivel a Krisztuséi vagytok, bizony, mondom nektek, hogy el nem marad a jutalma.” (Mk 9,40.41) Urunk megkérdezi mindenkori, tanakodó tanítványait: „Még mindig olyan keményszívűek vagytok? Van szemetek, és mégsem láttok, fületek is van, és mégsem hallotok?” (Mk 8,17–18) És mi már jól értjük követésének lényegét? Megismétli az egyetlen helyes választ: aki bárkit jobban szeret nálam, „és aki nem veszi fel keresztyét, és nem követ engem, nem méltó hozzám. Aki megtalálja életét, az elveszti azt, aki pedig elveszti életét énértem, az megtalálja azt.” (Mt 10,38–39) Ez az Emberfia eljövetelekor lesz nyilvánvalóvá: „Aki meg akarja tartani az életét, elveszti, aki pedig elveszti, megtartja azt.” (Lk 17,33) A Lótnak és feleségének szóló intés ma is él: „Mentsd az életedet! Ne nézz hátra... Mögötte menő felesége azonban hátratekintett, és sóbálvánnyá lett.” (1Móz 19,17.26) De ma még „Jézus hív: »Jertek énutánam! / Ne földiekre nézzetek! // Ki keresztyével nem követ, / Én-hozzámm méltó nem lehet.« // Kövessük őt, a drága Mestert! / Küzdőre vár csak győzelem / És égi béke, végtelen.” (EÉ 438,1.4.5)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Emelem szemeimet

Alászállás és felemelkedés

Böjt kezdetén Helsinkiben jártam, ahol a diákok a városi park dombjáról nagy szánkóversennyel indultak neki ennek az időszaknak – finnül ugyanis „leereszkednek” húsvétig. Mélyebbre és mélyebbre merülünk a böjtbe, na de a harmadik vasárnap, Oculi vasárnapján fel-emeljük a tekintetünket. Ahogy az ünnep zsoltára (Zsolt 25,15) mondja: „Szemeim az Úrra néznek szüntelen.”

Azon a finnekkel töltött héten egy „karkötőnek látszó tárgyat” kaptam egy kedves ismerősimtól. Tizennyolc különböző színű-méretű gyöngyszemből áll, melyek mind-mind arra várnak, hogy egyenként kézbe vegyem őket. Afféle imádságos segédeszköz ez, állítólag egy mentőöv ihlette meg a kitalálóját, *Lönnebo* svéd püspököt egy földközi-tengeri vi-torlázás során. Gyöngyökből állította össze ezt a lelki mentőövet, amelybe imádsága, medi-tációja során kapaszkodhat az imádkozó, vagy amelynek segítségével a fiatalok készülhetnek a konfirmációra.

Az első gyöngy aranyosan csillog, nagyobb a többinél – Isten titokzatos jelenlétének gyöngye. *Végtelen vagy, a közelemben vagy, te vagy a fény, és én a tied vagyok.* Ismételdesd ezt nyugodtan, most nem kell gondolni semmi mással, találd meg a saját csenededet és béké-det, amelyben már befelé tudsz figyelni.

A csend gyöngyei. Ezek kissé hosszúkasab-bak, tojásdad alakúak. Talán mert idő szüksé-geltetik hozzájuk, és születik belőlük valami. *Isten csendjében lehetek.*

Az én szemem. Gyöngyházfényű. Mert *Isten szemében én is egy szép gyöngyszem vagyok.* Egy aprócska csoda, amely mégis hatalmas, hiszen Isten a szívemben lakik. Szeretném a többi em-bert is ilyen csodának látni.

A keresztség tiszta fehér gyöngye. *Ismersz en-gem, és körülveszel gyöngédségeddel, ezért ma-gamat és életemet kezébe helyezem.* Mert te adod nekem azt a belső biztonságot, amelyre mindannyiunknak szüksége van.

A puszta homokszínű gyöngye. Mert vannak ám kísértések, és nem könnyű az igaz életre tö-

rekedni. *Tisztíts meg, és megtisztulok, tégy en-gem egésszé, és ép leszek.*

A gondtalanság kékje. *Ne nyugtalankodjál, ne félj, ahol Isten, ott szükség nincsen.* Ebben a „szent gondtalanságban” minden szorongáso-dat és aggodalmadat, búdat-bánatodat rá hagy-hatod – ez a boldogsághoz vezető út.

A szeretet vöröse. *Uram, senki sem tud úgy szeretni engem, ahogyan te szeretsz.* Hiszen sze-rethető vagy, éppen úgy és éppen olyannak sze-ret Isten, amilyen vagy, fogadd ezt el.

Az áldozathozatal gyöngyszeme. Vörös, mint az előző. *Istenem, tégy engem jó emberré.* Szeretném a megtapasztalt szeretetet tettekre váltani.

Három fénylő gyöngyszem, a titkos dolgo-ké. *Istenem, te tudod. Emlékezz rá, kérlek.*

Az éj fekete gyöngye. *Elengedem a magányo-mat, befogadlak téged.* Mert időnként megérint minket a sötétség, erőt vesz rajtunk az elhagya-tottság, amikor csak arra várunk, vágyunk, hogy a fény ismét láthatóvá váljék az életünkben. A feltámadás fehérje. *Nincs távolság – csak közelség. Nincs idő – csak örökkévalóság. Csak Isten van, de ő mindenütt.* És ezzel vissza is ér-tünk az első szemhez, Isten jelenlétéhez.

Kézbe vehető, morzsolgatható gyöngysor. Mindannyiunk annál a szemnél időzhet többet, amelyikre éppen szüksége van. És jól tûri az uta-zást – kipróbáltam.

■ DARVAS ANIKÓ

Névjegy:
Darvas Anikó
Darvas Anikó vagyok a Budapest-Deák téri gyülekezetből. 2003-ban végeztem középiskolai magyartanárként, emellett finnugrisztikát tanultam, majd a doktori is-kola elvégzése után jelentkeztem a teoló-giára. Jelenleg a nyíregyháza-kertvárosi gyülekezetben töltöm a gyakorlati évemet.

OSZTOZÓ

Zene, színház, böjt

Egy vajdasági magyar lányt néhány hét alatt megkedvelt az ország. *Rúzsá Magdi*, a *Mega-sztárban* feltűnt énekes aztán hamar európai színpadra lé-pett, hisz saját dalával gyűjtött rajongókat az *eurovíziós dal-fesztivál* döntőjében. Rúzsá Magdi ezúttal kislányként lép a pódiumra. A nagymama kedvence egy tükröt és rúzst talál a poros padláson, és amint magára ken egy kis fes-téket, már nem is Magdi ő, ha-nem Magdaléna (*képünkön*). A hölgygé lett kislány őszinte hangon mesél önálló estjén életéről, érzéseiről. Ahogy az előadást hirdetik: „Ismerős sztár, meglepő műfajban, szo-kratlan őszinteséggel. Ez a meg-lepetések estje lesz...” És hogy hol találkozhatsz Magdalé-nával? Március 17-én a győri Richter Teremben vagy 22-én, 24-én, 26-án és 28-án Bu-dapesten, a Pesti Színházban.

Hallottál már *Hans Kohlhase*, a 16. századi Brandenburg derék és jómódú boldgáról? Története szerint 1532 októbe-rében két lovával indult útnak a lipcsei vásárba. Útközben azonban *Günther von Zasch-witz* földbirtokos lefoglalta

indított, Wittenbergben háza-kat gyújtott fel, és egy kolos-tort is kifosztott. Ekkor került kapcsolatba a reformátor *Lu-ther Mártonnal*, aki levélben próbálta jobb belátásra téri-teni. A folytatást ezúttal nem áruljuk el. Helyette arra biz-tatunk, hogy ismerkedj meg a középkori lócsiszar történe-tével közelebbről is. Megtehe-ted, ha jegyet váltasz a buda-pesti Nemzeti Színházba *Egy*

lócsiszar virágvasárnapja cí-mű darabra, amelyet márci-usban és áprilisban is több al-kalommal műsorára tűz a te-átrum. A főszerepet *Szarvas József* alakítja, míg Luther Márton reverendájába *Blas-kó Péter* bújik. Ha netán nem tudsz ellátogatni a színházba, vedd ki a *Süítő András* által írt színművet a könyvtárból. Iga-zi böjti olvasmányban lehet részed.

Ahogy pedig lassan „cél-egyenest fordul” a böjt, ide-je lelkünk mellett fülünket is a fájdalmak útjára irányítani. Megszokhattad, hogy a fővá-rosi Deák téren egy-egy Bach-passióval indítják a nagyhetet. Ezúttal a János írása szerinti szenvedéstörténetet járhatod végig *Bach* mester zenéje se-gítségével a *Lutheránia* tolmá-csolásában. Virágvasárnap vagy nagyszombat este 6-tól érdemes hát beülni a Deák té-ri templom padjába. Ezúttal is azt javasoljuk, hogy előtte töltsd le a kétnyelvű szöveg-könyvet a <http://lutherania.lutheran.hu> oldalról, hogy szó-ról szóra követhesd az esemé-nyeket.

■ JENŐ

Reformáció és nők – a reformáció kezdetének 2017-ben esedékes ötszázadik évfordulójára készülve egyházunkban ez az idei esztendő sajátos tematikája. De mi is jellemzi a nőket (és a férfiakat)? Ezt a kérdést járja körül írásában dr. Gömböcz Elvira közgazdász, teológus, az Evangéli-kus Hittudományi Egyetem tanársegédje.

A nemek (kép)mássága

► **„A nő: tetőtől talpig élet. / A férfi: nagyképű kísértet.”** *Weö-res Sándor* írja ezt *A nő* című versében. **De mi van olyan-kor, amikor fordított a helyzet? Amikor egy nő „kísértet”, és egy férfi élet? Mi jellemző a női és a férfiszerepekre? Mi az, ami megkülönbözteti a nőket és a férfiakat bioló-giailag és érzelmileg? Hogyan tudnánk jobban megérte-ni a másik nemet? Hogyan tudunk férfiként és nőként élet-tel teliek lenni?**

Isten az embert – a Biblia sze-rint – a saját képére, férfivá és nővé teremtette. A két nem közötti különbséget Isten akarta, mégpedig azzal a cél-lal, hogy a két nem összetar-tozzon. Nemiségünk, férfi vagy női mivoltunk lényegileg határoz meg bennünket.

Mindannyian emberek va-gyunk, férfiként vagy nőként. Ez pedig nem szégyellni vagy rejtegetni való, hanem Isten teremtésének a része. Olyan különbözőségeket rejt ma-gában nemi identitásunk, amelyeket jó tudatosítani, hogy megértőbbek és szere-tetteljesebbek tudjunk lenni saját magunkkal és a másik nem tagjaival.

Mi jellemző a férfiakra? Bár a férfiak az „erősebbik nem”, biológiailag mégis törekenyeb-bek, mint a nők. Nyolc-tíz évvel korábban halnak meg a statisztikák szerint. A beteg-ségben sokkal elesettebbek tudnak lenni.

A férfiak nagyon teljesít-ményorientáltak. Kifejezet-ten jól teljesítenek, ha van mögöttük megfelelő háttér: egy szerető feleség, aki műzsa-ként és gondoskodó társként jelen van. „Az a férfi, akit sze-retnek, nagyon sokra képes.” Szerető családi háttér nélkül viszont még elesettebbek le-hetnek.

Jellemző rájuk az agresszi-vítás pozitív és negatív érte-lemben egyaránt. A pozitív ag-resszivitás nagy és erős pozi-tív energia, amellyel kiváló eredményeket tudnak elérni a tanulásban, munkában, embe-ri kapcsolatokban. A negatív agresszivitás pedig a túlélést szolgáló erős energia, amelyet időről időre tanácsos kien-gedni azon a bizonyos szele-pen, amelyet a férfi sokszor ösztönösen is kiválaszt maga-nak. Ilyen lehet például a hor-gászás, a foci, a férfikör, a tú-rázás, a zenélés és így tovább.

A férfi más módon dönt, mint a nő. Ha egyszer döntött, kimondott valamit, akkor az úgy van, „visszavonásig ér-vényes”.

Mi jellemző a nőkre? A nők agya másként működik, mint a férfiaké, ezért összefüggések-ben gondolkodnak, sokkal több szempontot képesek fi-gyelembe venni döntési hely-zetben, mint a férfiak. Sokkal inkább használják az intuíci-óikat, és fejlettebbek a kom-munikációs képességeik is. A híres „női megérzés” például mérőszalagok nélkül is képes kiválasztani a hálószerobába il-lő és megfelelő éjjeliszekrényt, amely stílusban, színben és méretben is a helyére passzol.

A nők életében meghatáro-

zó szerepük van a kapcsola-toknak. Ezért kell akár száz-szor is elmondani nekik, hogy szeretik őket. És ezért tudnak a családért örömmel dolgo-zni és akár többet is vállalni. Döntési helyzetekben a nők sokkal inkább az embert né-zik, nem a logikai összefüggé-seket, mint a férfiak.

A nők híres szeszélyességét és hangulati változékonysá-gát a hormonháztartásuk vál-tozásai okozzák. A havi ciklu-sok szakaszainak más-más hormonszintje más-más han-gulatot idéz elő. Egyénileg el-térő, hogy kinél milyen erőtel-jesen jelentkezik ez a hangu-lati ingadozás.

A nőkre sokkal jellemzőbb a másik elfogadása, a meghall-gató, gyengéd, átölelő szeretet. A férfiakra ezzel szemben a noszogató, sürgető, előrevi-vő, kemény szeretet. Egyik sem jó vagy rossz, csupán más. Egy család egészséges működéséhez mindkettőre szükség van.

Az emberi életút szakaszait tekintve a férfi- és női szerepek különbözősége a felnőttkorig erősen érvényesül. A középko-rú férfiak és nők esetében vi-szont a szerepek kezdenek közeledni egymáshoz. A kö-zépkorú férfi már mer sokkal gyengédebb lenni, a középko-rú nő pedig sokkal inkább meri a saját szükségleteit is ki-fejezni és érvényesíteni.

A férfiakat kisfiú koruktól arra nevelik, hogy „nem sza-bad sírni”, nem szabad a „gyengeség” érzéseit kimu-latni, ki kell bírni mindenféle szenvedést pókerarccal. Ez-zel sok fontos érzélem megélé-séről és kimutatásáról szoktat-ják le a férfiakat. A nőknek megengedett az érzékenység, a sírás, a gyengeség. Nekik vi-szont a dühöt és az agresszi-vitást tilos kifejezniük. Ne-veltetésük azt tanítja, hogy

„légy kedves és megértő min-denkivel, gondoskodj mások-ról, ne légy önző, vedd észre, mi kell a másíknak”.

A női szolgálatkészségnek természetesen biológiai okai vannak, hiszen a csecsemőjé-ről minden anya ösztönösen gondoskodik. Viszont ha a nők nincsenek tudatában eme női tulajdonságuknak, és el-szakadnak saját igényeiktől, szükségleteiktől, akkor ennek a környezetük és a családjuk is kárát láthatja. Az a nő, aki ápolt, odafigyel saját testi és lelki szükségleteire, és össz-hangban van önmagával, sok-kal inkább tud a családjának és másoknak a szolgálatára lenni.

Gyökössy Bandi bácsi, az is-mert református lelkész, lelki-gondozó sokszor emlegette, hogy a keresztény buzgóság fi-gyelman kívül hagyja Jézus mondatának a második felét: szeresd embertársadat, *mint magadat*. A keresztények gya-kori tulajdonsága, hogy az embertárs, a másik szolgálata-ra koncentrálnak, sokszor sa-ját igényeik háttérbe szorítá-sával és saját energiáik ki-zsákmányolásával. A keresz-tény nőket ez a veszély még in-kább fenyegeti. Ezért nagyon fontos tudatosítani, hogy saját magunk egészséges szeretete nélkül nem tudunk másokat sem szeretni.

A férfiak „érzelemleszok-tatása” többnyire hatásos, ezért nehezen tudatosítják az érzéseiket. A nők többnyire a haragjukat és a dühüket hajla-mosak elfojtani. Pedig törvény-szerű, hogy ha az érzéseinkkel nem tudunk bánni, akkor ez a mindennapokban konfliktu-sokhoz, feszültségekhez, be-tegségekhez vezet.

Számos módszer és techni-ka áll ma már rendelkezésünk-re ahhoz, hogy az érzéseinket, szükségleteinket, legmélyebb vágyainkat tudatosítsuk, és va-lóban megéljük: bibliodráma, pszichodráma, tánc, különbö-ző önismereti módszerek. A bibliai történetek pedig arról tanúskodnak, hogy Jézus köze-lében az emberek – férfiak és nők – rátaláltak valódi önma-gukra, és ezáltal váltak képes-sé mások szolgálatára.

■ GÖMBÖCZ ELVIRA

Az oldalt szerkesztette: VÍTÁLIS JUDIT

Középpontban a nevelés

Tudományos tanácskozás lesz hittudományi egyetemünkön

► **Lelki nevelés – esély a holnap számára** címmel zajlik majd az idei **Dies Academicus, azaz akadémiai nap március 22-én az Evangelikus Hittudományi Egyetemen. Az intézmény és a Magyarországi Evangelikus Egyház Oktatási és Iskolai Osztálya által rendezendő tudományos konferenciáról az egyetem rektorát, dr. Szabó Lajost és Rozs-Nagy Szilvia hittanreferentst kérdeztük.**

– *A konferencia témája a lelki nevelés. Miért pont erre esett a szervezők választása?*

SZABÓ LAJOS: A Dies Academicust minden évben megrendezzük a hittudományi egyetemen. A szervezés során számos szempontot veszünk figyelembe; fontos például, hogy – miközben elengedhetetlen a tudományos megközelítés – az előadások, kerekasztal-beszélgetések és a szekciómunkák egész napos ünnepé álljanak össze a résztvevők számára a teológia műhelyében.

Mindig olyan időszerű témát járunk körül, amely az evangelikus értelmiség széles érdeklődésére tarthat számot. Idén az új köznevelési törvény megjelenése szinte tálcán kínálta a témát: gondolkodjunk közösen az oktatási intézményekben folyó lelki nevelés szerepéről, jövőjéről, illetve a társadalomban elfoglalt helyéről. E témával pedig természetserűleg együtt jár, hogy egyházunk országos irodájának oktatási osztálya is bekapcsolódjék a szervezésbe.

– *Hogyan érinti a köznevelési törvény az egyházakat?*

ROZS-NAGY SZILVIA: Az új törvény szabta terep jelenleg még ismeretlen az egyházak számára: számos kihívással kell szembenéznüük az erkölcsan, illetve a hit- és erkölcsan oktatása terén. Megnyugtató módon rendezni kell a hitoktató lelkészek és pedagógusok helyzetét, ki kell dolgozni a tanulókn hitoktatásra való jelentkezésének rendszerét, összhangba kell hozni a hittankönyveket és a tanterveket az új törvényi előírásokkal.

Mindemellett természetesen jelentős előrelépésnek számít az erkölcsan, illetve – választható módon – a hit- és erkölcsan bekerülése az órarendbe. Az Európai Unió immár minden tagállamában az iskolai oktatás keretein belül jelen van az etika tanítása, mely különböző hangsúlyokkal, de magában foglalja az erkölcs, az emberismeret, a társadalom- és vallásismeret oktatását. Mi most e területen sereghajtóként csatlakozunk az unió többi tagjához...

– *Milyen történelmi előzményei vannak e megkésetttségnek hazánkban?*

Sz. L.: Röviddel a rendszerváltozás után, 1993-ban fogadta el a parlament a közoktatási törvényt, mely egészen az új köznevelési törvény életbelépéséig hatályban van. Megalkotását számos parázs hangulatú vita előzte meg, míg végül részben eredmény nélkül zártultak az egyeztetések, ugyanis nem sikerült megtalálni azt a közös célt és módszertant, mely a felek számára kölcsönösen elfogadható és támogatható lett volna. Az etikából nem lett kötelező tantárgy, a hitoktatás pedig választható, azaz fakultatív tárgy maradt egészen mostanáig.

Máig beláthatatlan következményekkel járt e döntés, melynek következtében a magyar társadalom fiatal nemzedékeinek jelentős része iskolai tanulmányai során nem találkozott etikaoktatással – egyáltalán: erkölcsi kérdésfeltevésekkel. Bár az akkori döntéshozók talán nem látták világosan, az erkölcsan oktatása nemcsak vallási kérdés, hanem a társadalom arculatát és minőségét jelentős mértékben meghatározó tényező.

– *Milyen lehetőségeket kínál az új jogszabály?*

R. N. Sz.: A köznevelési törvény szakított az eddigi gyakorlattal, és 2013. szeptember 1-jétől kötelezően választhatóvá tette a hit- és erkölcsantant. Vagyis a diáknak vagy erre, vagy helyette erkölcsanórára kell járnia. Az új tantárgyak bevezetése az első és az ötödik osztálytól felmenő rendszerben történik. A hitoktatás szervezését, tartalmi meghatározását, felügyeletét a jogszabály továbbra is az egyházak felelősségi körébe utalja.

– *Mit jelentenek ezek az újonnan jött lehetőségek az Evangelikus Hittudományi Egyetem számára?*

Sz. L.: Természetszerűleg egyetemünk képzési arculatára is hatással van a köznevelési törvény. Több mint húsz éve az országban egyedül nálunk zajlik evangelikus hittantanár- és hitoktatóképzés, mégpedig mára már mind nappali, mind levelező tagozaton. Számunkra is időszerű tehát a tervezett konferencia, hiszen a változások minket is az eddig megtett út, illetve a törekvéseink átgondolására sarkallnak. A változásokhoz mindnyájunknak alkalmazkodnunk kell. Az egyetem egyházunkkal teljes összhangban szeretne felkészülni, hogy eleget tudjon tenni a nem is oly távoli jövőben rá váró feladatoknak.

– *Mit ajánlanának a leginkább az érdeklődők figyelmébe a Dies Academicus programjából?*

Sz. L.: Konferenciánkat különösen érdekessé teszi, hogy *Réthelyi Miklós* nemzetierőforrás-miniszter vál-

alta, hogy ismerteti a törvény mögött meghúzódó szemléletet és irányokat, illetve a társadalom egésze számára várható hatásait.

R. N. Sz.: Az evangelikus egyház oktatásiintézmény-vezetői, pedagógusai, lelkészei és más szakemberei a Dies Academicuson emellett hallhatnak magyarországi testvéregyházaink meglátásairól és törekvéseiről – a saját felekezetükre jellemzőkről és ökumenikus szemléletüekről egyaránt –, illetve ismerkedhetnek egyházunk hangsúlyaival, és az utóbbiak gazdagításában részt is vehetnek, összegyűjtve saját szempontjaikat.

– *Kiknek szól e tudományos konferencia?*

R. N. Sz.: Az ország minden részéből számítunk érdeklődőkre. Egyaránt várjuk az óvodák, iskolák és gyülekezetek képviselőit, a lelkészeket, pedagógusokat és természetesen a teológusokat is, s nem csupán a saját felekezetünkből – hiszen a Dies Academicus délelőtti programjainak egyik célja, hogy alkalmat kínáljanak az együtt gondolkodásra, egymás helyzetének megismerésére és az együttműködés lehetőségeinek a feltárására.

Ebéd után pedig különböző szekciókban, műhelymunkák keretében saját evangelikus oktatási rendszerünket vesszük górcső alá, és lehetőséget kínálunk a felvetődött kérdésekkel kapcsolatban a szakmai egyeztetésre. E beszélgetéssorozat vezetője *Gáncs Péter*, egyházunk oktatásért felelős püspöke lesz.

– *Önök mit várnak a tanácskozástól, milyen eredményekkel lennének elégedettek?*

Sz. L.: Szervezőként azt látjuk, hogy a Dies Academicus a kezdeti, bár meghatározó lépések egyikét jelenti, amelyekkel egyházunk és egyetemünk elindul a lelki nevelés és a hit- és erkölcsanoktatás evangelikus hangsúlyainak kijelölése felé, mégpedig jóízú, értelmes együtt gondolkodás útján. Örömmel tanulunk más felekezetektől; reményeim szerint felkészülten tudunk majd nekikezdeni az előttünk álló feladatoknak.

R. N. Sz.: A konferencia célja, hogy az evangelikus nevelés és oktatás minden résztvevőjét segítse a 2013. szeptember 1-jétől választható evangelikus hitoktatás zökkenőmentes meg szervezésében és a lelki nevelésnek az óvodai és iskolai életet átszövő színes, sokoldalú megvalósításában.

■ E. É.

A diesacademicus@gmail.com e-mail címen várják a jelentkezéseket a konferenciára a Dies Academicus szervezői 2012. március 19-ig.

ményről külön értesítést nem küldünk.

Pályázati keret: 3,2 millió forint. A legmagasabb megpályázható összeg: 90 ezer forint.

A pályázatok beérkezési határideje: március 31. Kifizetés, átutalás: április vége.

Pályázni csak hiánytalanul kitöltött hivatalos űrlapon lehet, amely az Evangelikus Missziói Központ honlapjáról (*http://misszio.lutheran.hu*) és a *Fraternetről* letölthető. Az űrlap az Evangelikus Missziói Központ címén is igényelhető: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38. E-mail: *evmis@lutheran.hu*.

Szabálytalanul kitöltött és határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el. Azok a gyüleke-

zetek nem pályázhatnak, amelyek az előző év(ek)ben nem számoltak el a pályázaton nyert támogatásról.

A pályázatot a fenti címre kell beküldeni. Aláírt és lebélyegzett pályázatot szkennelve is elfogadunk.

Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a következő években nem pályázhat, és a támogatást vissza kell fizetnie.

A pályázattal elszámolni 2012. december 20-ig kell. Az elszámolás tartalma: beszámoló a megvalósult programról/kiadványról és a (-z összesített) számlák másolata. Az elszámoláshoz űrlapot nem küldünk. Az elszámolást az Evangelikus Missziói Központba (1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38.) kell eljuttatni.

HIRDETÉS

Az evangelikus borfesztivál programja

Ordass Lajos Evangelikus Oktatási Központ, Révfülöp – március 23–25.

Péntek

17.00: Érkezés, borleadás.

19.00: Köszöntők: *dr. Urbán András*, a fesztivál szakmai fővédnöke; *dr. Lackner Pál* programkoordinátor.

Előadások:

- *Dr. Schandl László* PhD orvos dandártábornok: *A bor élettani hatása.*
- *Dr. Brazsil József*: *A szőlő és bor vertikum kilátásai.*
- *Tömböl László* ny. vezérezredes: *A bor a nemzetközi diplomáciában.* Oldott együttlét – pohárral a kézben.

Szombat

8.45: Reggeli áhítat.

9.15: Borverseny.

14.00: Bemutatók. Bemutatkozók:

- *Jásdi István* – és híres pincéje.
- *Aklan György* és fia – lesencetomaji borok vadon termő gyógynövényekkel házasítva.
- *Bruckner Nándor* és fia – Sopron – Az ódon város gyönyörű ízei és illatai. Eredményhirdetés, oklevelek átadása.
- 19.00: Beszélgetés – pohárral a kézben.

Vasárnap

9.00: Istentisztelet (*dr. Lackner Pál*).

Kiértékelés, jövőtervezés.

Jelentkezni lehet a *revfulop@lutheran.hu* drótpostacímen vagy a 8253 Révfülöp, Füredi út 1. postacímen. A részvételi díj péntek délutántól vasárnap ebédig – teljes ellátással – 12 000 Ft.

HIRDETÉS

A farkasréti ökumenikus esték következő alkalmán, március 12-én, hétfőn 18.30-kor *Sánta Ibolya* református lelkész *Öregsziünk – de hogyan?* címmel tart előadást és vezet beszélgetést az evangelikus–református templomban (Budapest XI., Németvölgyi út 138.). Sok szeretettel várunk minden érdeklődőt!

HIRDETÉS

Mikroludiumok II.

Szeretettel várjuk *Konok Tamás* kiállításának megnyitójára, március 13-án (kedden) 17 órára. A kiállítást *Keserű Katalin* művészettörténész nyitja meg. *Bartók* hegedűduóiból *Bozzai Balázs* és *Ittész Tamás* játszik.

A megnyitó alkalmával bemutatjuk a Pauker Collection kiadásában megjelenő, *Mikroludiumok II.* című kötetet. A kiállítás 2012. április 15-ig látogatható az Evangelikus Országos Múzeumban: 1052 Budapest, Deák tér 4. Tel.: 1/317-4173; e-mail: *eom@lutheran.hu*; honlap: *www.evangelikusmuzeum.hu*.

HIRDETÉS

Meghívó Hrabowszky György-emlékünnepre

A Várpalotai Evangelikus Egyházközség és Várpalota Város Önkormányzata hálás szívvel emlékezik *Hrabowszky György* esperes, lelkész születésének 250. évfordulójára ünnepi előadásokkal, hálaadó istentisztelettel és emléktábla-szenteléssel március 11-én 9-től 12 óráig. A hálaadó ünnepre szeretettel várjuk az érdeklődőket.

Jézus

Megjölés ismerősként

Jézus

Megjölés ismerősként

Jézus

Megjölés ismerősként

Jézus

Megjölés ismerősként

Hát te kinek mondogd őt?

2012. március 11.

11

Lágymányosi

Ökumenikus Központ

1115 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.

17. 30: Közös éneklés, lehetőség személyes gyónásra

18.00: Tamás mise

www.tamasmise.hu

TAMÁS MISE

A keresők istentisztelete

Nem állt mögé a gyülekezet, ezért távozik a lelkész

▶ **Búcsú-istentiszteleten köszönt el március negyedikén, vasárnap a szarvas-újtemplomi evangélikus gyülekezettől *Laczi Roland*. A fiatal lelkész úgy érezte, nem állt mögé a gyülekezet, ezért döntött a távozás mellett.**

Laczi Rolandot – aki Kiskőrösről jött Szarvasra – 2010. szeptember 18-án iktatták be hivatalába. Nehéz te-repre érkezett, a gyülekezet éléről az egyházi bíróság határozata alapján ugyanis ekkor távozott *Deme Zoltán* és *Deme Zoltánné*. Az új lelkész hivatalba lépésekor úgy nyilatkozott, hogy kihívásnak te-kinti a szétforgácsolódott gyülekezet újjáépítését. Másfél év elteltével

azonban mégis úgy döntött, távozik a szarvasi egyházközség éléről.
– Úgy éreztem, nem egy cél felé tartunk, nem ugyanazon az úton haladunk. A gyülekezet nem állt mögém, ezért döntöttem a távozás mellett – mondta a *Beol.hu*-nak La-czi Roland. Hivatalosan március 15-ig marad hivatalában, utána család-jával együtt Pest megyébe költözik, két szomszédos kistelepülés, Csóvár és Penc evangélikus híveinek pásztor-lását végzi majd.
A szarvas-újtemplomi evangélikus gyülekezetben a helyettesítő lelkési szolgálatot március 16-tól *Nobik Er-sébet* nyugalalmazott lelkész végzi. Őt jól ismerik a szarvasiak, minthogy nyugdíjazása előtt a szarvas-ótem-plomi gyülekezet lelkésze volt.

▶ *Forrás: Beol.hu / Lj.*

Ausztriai magyar kerekasztal

Az Ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztalához (AMSZK) huszon-három egyesület csatlakozott, közöt-tük az Ausztriai Magyar Evangélikus Gyülekezet, a Közép-burgenlandi Magyar Kultúregyesület, a Burgen-landi Magyar Kultúregyesület, a Bé-csi Római Katolikus Magyar Egyház-község, az Europa-Club és a Délibáb kulturális egyesület.
A január 20-án megalakult kerek-asztal a képviselethez való kollektív jo-gokat érvényesíti; célja az identitás megőrzésének elősegítése, a magyar nyelv ápolása. Mindezek érdekében az oktatás, a hírközlés és a kultúra terü-

letén igyekszik tevékenykedni. Fel-adatai közé tartozik a programok, rendezvények szervezése, egyeztetése és a közös érdekképviselet is.
Az AMSZK jogi személyiséggel nem rendelkező közéleti fórum, amelyhez csatlakozhatnak mind-azok, akik egyetértenek céljaival – áll a kerekasztal együttműködési meg-állapodásában.
Ausztriában jelenleg ötvennégy bejegyzett magyar egyesület műkö-dik, közöttük a legnagyobb az Auszt-riai Magyar Egyesületek és Szerveze-tek Központi Szövetsége.

▶ *Forrás: Evangélikus.hu*

Istentiszteleti rend • 2012. március 11.

Böjt 3. vasárnapja (Oculi). Liturgikus szín: lila. Lekció: Lk 11,14–28; 1Kir 19,1–8. Alapige: Jel 5,1–9. Énekek: 188., 416.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. László Virgil; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. (szuplikáció) Bajnóczi Márió; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. Veperdi Zoltán; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 11. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (presbiterválasztó közgyűlés) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv., kantátás istentisztelet, szuplikáció) Arató Lóránt; du. 6. (asztali beszélgetések) Smidéliusz Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; **Ferencváros, IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Gát u. 2. (katolikus templom)** du. 6. (vespera) Bolba Márta, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv., szuplikáció) Koch Szilvia; de. fél 11. (úrv., szuplikáció) Koch Szilvia; du. 6. (vespera) Kovács Viktor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Kovács Viktor; **Egyetemi és fő-iskolai gyülekezet, XI. Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (úrv., Tamás-mise); **Buda-gyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. dr. Korányi András; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákos-hegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (szuplikáció) Fitos Mónika; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. (szuplikáció) Fitos Mónika; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (szuplikáció) Fitos László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (szuplikáció) Fitos László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára

Összeállította: BODA ZSUZSA

Örségváltás a vesztfáliai egyház élén

▶ **Németország egyik legnagyobb tartományi egyháza a vesztfáliai, összesen 2,5 millió protestáns-sal. Ez ugyanis úgynevezett uniált egyház, amelyben – a porosz uralkodó 1817-es rendelete óta – az evangélikus és a református hagyományt egyaránt gyakorol-ják. Az egyház élén a püspöki jogkörrel rendelkező, nyolc évre választott Praeses (elnök) áll. Mandátumának lejártával most *dr. Alfred Buß*, az eddigi lelki ve-zető nyugalomba vonul. A biele-feldi Sion-templomban március 4-én megtartott ünnepi isten-tiszteleten *Annette Kurschus* vet-te át tőle a stafétabotot (képünkön Buß jobbán, középen).**

Mint minden örségváltáskor, ezúttal is egyszerre lehet beszélni folyama-tosságról és változásról. Az egyes gyülekezetekre épülő, jól működő egyházi gyakorlat az előbbi, a szemé-lyekben rejlő alkati különbség az utóbbit biztosítja. Mindkét tényező-nek jelentősége van!
A gördülékeny működés egyebek mellett a néhány éve elfogadott és az-óta érvényesített stratégiának is kö-szönhető, amely dokumentum a *Kirche mit Zukunft* (Egyház – jövő-vel) címet viseli. A vezetők közötti el-

térő adottságok ezúttal pedig külső-ségekben is megnyilvánulnak. Ennek okán volt szükség egy, a hagyomá-nyos liturgikus rendbe éppenséggel nem illeszkedő mozzanatra az ünne-pi istentiszteleten...
Történt pedig, hogy amikor a lekö-szönő elnök átadta utódjának a püs-pöki keresztet, egy előre eltervezett mozdulattal rövidebbre fogta annak láncát, hogy az új Praeses nyakában is megfelelően álljon. Azért volt erre szükség, mert az utód csaknem fél méterrel alacsonyabb az elődnél: a kétméteres, szakál-las óriást egy törekeny, negy-vennyolc éves nő váltja...
Erre az alkati különbségre is utalva mondta Kurschus asszony: egészen biztos, hogy „nagy lesz neki a cipő”, de ő vál-lalni szeretné önmagát. Arcot kíván adni a tartományi egy-háznak. Sajátos karizmái – az ige hirdetés és a lelkigondozás mellett zenei képzettsége is – segíthetik majd ebben. Folytatni kívánja ugyanakkor elődje társadalmi szolgálatát, amely el-sősorban a szegények és a marginali-zálódott rétegek melletti kiállásban és ökológiai állásfoglalásokban nyilv-nult meg.
A beiktatást a német WDR tévécsa-torna egyenes adásban közvetítette. Az istentiszteleten részt vett és az azt kö-vető ünnepségen felszólalt Észak-Raj-

na–Vesztfália miniszterelnöke, *Hanne-lore Kraft* – ugyancsak asszony.
A beiktatás alkalmából a világ protestáns egyházainak képvisele-tében mintegy húsz külföldi ven-dég érkezett Bielefeldbe (köztükük *Bölcskei Gusztáv* személyében ma-gyarországi református, e sorok író-jának személyében pedig evangélikus püspök), akik számára ez a látogatás arra is lehetőséget kínált, hogy a korábbi kapcsolatokat elmélyítsék.

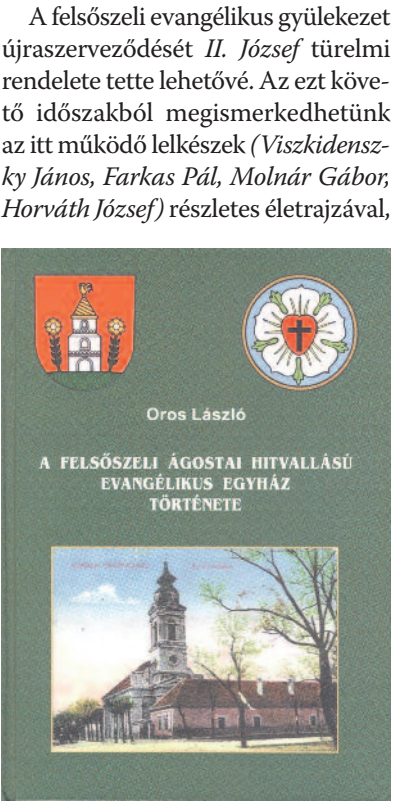
BARCZA JÁNOS FELVÉTELE

Tekintettel arra, hogy Bielefeldhez tartozik a Bethel diakóniai központ – egész Németország egyik legna-gyobb ilyen intézményrendszere –, az együttműködés kiemelkedő terüle-te magyar vonatkozásban változatla-nul a szeretetszolgálat lehet. Annette Kurschus elnök asszony készségét fe-jezte ki arra, hogy támogatja ezeket a kapcsolatokat, és hamarosan eleget tesz a két magyar egyház meghívásának.

■ FABINY TAMÁS

Gyülekezet- és iskolatörténet a Mátyusföldről

Oros László 2011-ben megjelent val-lástörténeti témájú kiadványa a ma Szlovákiához tartozó mátyusföldi községek helytörténeti monográfiá-inak sorát gazdagítja. A szerző had-mérnök, könyv- és műgyűjtő, első-sorban a csehszlovákiai magyar írók kézíratait és műveinek első kiadásait gyűjti. Kollektója több mint ötezer kéziratot, könyvet, folyóiratot, dedi-kált fényképet tartalmaz.
A kötet, amely a szerző több mint egyéves intenzív kutatómunkájának eredménye, a Felsőszeli Ágostai Hit-vallású Evangélikus Egyház törté-netét dolgozza fel. A szép küllemű, kellemes hangvételű kiadvány az egyházközséget részletesen bemutat-j a kezdetektől, vagyis a 16. század elejétől egészen napjainkig.
A felekezeti közösség történetét a község históriájának és a korabeli országos eseményeknek a kontextu-sában ismerheti meg az olvasó. Az eddig e tárgyban nyomtatásban megjelent történeti adatokat, té-nyeket – amelyek elsősorban a hely-történész *Danajka Lajos* munkáiból és a régió történetét feldolgozó ta-nulmánykötetkből ismertek – sok-rétűen bővítik ki a felsőszeli evan-gélikus egyházközség levéltárában található jegyzőkönyvek, anyaköny-vek és iratok adatai.
Az utóbbiak hírt adnak azokról az időkről, amikor a helyi evangélikus egyházközség megalakult. Az 1721-ben írt jegyzőkönyv a helyi lakosok tanúvallomásait tartalmazva fényt derít a korábbi eseményekre is, ame-lyek arra engednek következtetni, hogy a községben már 1524-ben is éltek evangélikusok. Megismerhetjük a 16–18. században a régióban műkö-dő prédikátorokat, evangélikus püs-pököket, információkat kapunk a helyi templom használatával kapcso-latban. A publikált statisztikai adatok számot adnak a hívek lélekszámának alakulásáról.

nyomon követhetjük, hogy *Leskó Mi-hály* lelkész működése (1833–1879) alatt, a 19. század közepe táján miként épült a második templom, majd az új paplak, iskola és tanítólak. A mosta-ni evangélikus templom alapkövét is ebben az időben tették le (1856. május 13.), az elkészült templomot 1861. szeptember 29-én szentelték fel.
Az 1880-as években *Szilárd János* volt a gyülekezet lelkésze, őt követ-te *id. Endreffy János*. Az ő nevéhez fű-ződik a helybeli evangélikus családok kulturális felemelkedése (újságcikke-ket írt, színműveket alkotott, majd ta-nított be) és a felekezeti iskola bőví-tése a 19–20. század fordulóján. 1911-ben bekövetkezett halála után az el-ső világháború végéig *báró Podma-niczky Pál* működött itt lelkészként. Sikeresen tevékenykedő bibliakört ve-zetett, és szerteágazó munkássága mellett ő volt a Magyar Evangéliumi Keresztény Misszió Szövetség havon-

ta megjelenő, *Hajnal* című lapjának a szerkesztője.
A két világháború közötti húsz év alatt az evangélikus gyülekezet lelké-sze *ifj. Endreffy János* volt, aki az első Csehszlovák Köztársaság ideje alatti változásokhoz alkalmazkodva sikere-sen vezette a helyi egyházközséget. Az 1922-től újraindított *Evangélikus Lap* főszerkesztője lett, s 1935-ben megvá-lasztották a Szlovenszkoí Magyar Evangélikus Szövetség titkárává, majd egyházi elnökévé.
1938–39 fordulóján fia, *Endreffy Zoltán* töltötte be a helyi evangélikus lelkész szerepét. A második világhá-ború éveit alatt, az egyházkerületek újabb átszervezését követően, *Mátis István* lelkész vezette a helyi híveket. A háborús évek alatt leleményessé-gével sokat tett a lakosság gyötrelmei-nek enyhítése érdekében.
A lakosok egy részének Csehor-szágba való deportálása (1946) és az 1947-ben zajlott magyar–szlovák lakosságcsere nagymértékben érin-tette a helyi magyar evangélikus kö-zösséget. Nyelvi tekintetben megosz-lottak a hívek, a gyülekezet tevékeny-sége elsorvadt.
Oros László munkája a helyi evan-gélikus egyházközséget egészen nap-jainkig mutatja be, és a történelmi események következtében kialakult helyzettel való megbékélésre szólít fel.
A kiadványnak külön fejezete fog-lalkozik a helyi evangélikus iskola tör-ténetével, a tanítók, a kántorok be-mutatásával a 18. század végétől egé-szen 1945-ig.
A szerző kutatómunkája során értékes korabeli fényképeket gyűjtött össze, amelyek a könyvét színessé és érdekessé teszik.

■ DANTER IZABELLA

Oros László: A Felsőszeli Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház törté-nete. Felsőszeli, 2011.

Te mit vállalsz a Földért?

A Természetvédelmi Világalap (WWF) hatodik alkalommal rendezi meg nagyszabású környezetvédelmi eseménysorozatát, a *Föld óráját*, amely idén március 31-én 20 óra 30 perckor veszi kezdetét.

2007-ben egyetlen város, Sydney részvételével indult e mozgalom, mára pedig globálissá vált, hiszen 2011-ben 5251 város vett részt a Föld órája eseményein. A Föld valamennyi kontinensen 135 országban 1,8 milliárd ember részese a megmozdulásnak, amely azt példázza, hogy az összefogás ereje képes megmozgatni az egész világot.

A világ legnagyobb önkéntes akciójának célja, hogy felhívja a figyelmet az energiatudatos életmód fontosságára. Bár a legnagyobb médiafigyelem minden évben arra a konkrét egy órára irányul, amikor világszerte nagy csinnadrattával sötétbe borul jó néhány hatalmas és híres – máskor fényárban úszó – épület, a mozgalom lényege mégsem ez. Ez az akció felhívhatja a figyelmet arra, hogy legalább ebben az egy órában álljunk meg, és kicsit jobban figyeljünk a környezetünkre. Ám az igazán környezettudatos döntések az év többi napján valósulnak meg, s ezek eredményeként valóban csökkenhet az energiafelhasználás világszerte.

Éppen ezért ebben az évben a WWF arra buzdít mindenkit, hogy tartósan változtasson életmódján, hogy tudatosabban járuljon hozzá környezetünk, Földünk megóvásához. Ezért az idei mottó ez: „*Ha te megteszed, mások is megfogják tenni!*”

Ennek szellemében azt kéri a szervezők mindenkitől, hogy vállaljon valamit a környezetvédelemért. *Andy Ridley*, a Föld órája akció egyik kitalálója például azt vállalta, hogy ha tízezer ilyen vállalás érkezik a Föld órájának kezdetéig, akkor cápákkal együtt fog úszkálni egy medencében. Az egyelőre nem világos, hogy ezzel hogyan éri el az energiafelhasználás csökkentését, de minden bizonnyal rengeteg tévéállomás fogja közvetíteni ezt az úszkálást.

Ennél azonban hasznosabb, ha például igyekszünk szelektíven gyűjteni a hulladékot, ha lekapcsoljuk a villant ott, ahol éppen senki sem tartózkodik, vagy ha nem folytatjuk a vizet fogmosás közben. Mert igen, ilyen kis dolgokon is rengeteg múlik – rengeteg energia megtakarítása!

Nemrég kampány indult a háztartásokban keletkező élelmiszer-hulladékok mennyiségének csökkentése érdekében. Az Európai Bizottság fel-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

mérése szerint ugyanis az Európai Unió háztartásaiban a megvásárolt élelmiszerek negyede a szemetesben végzi. Ez azt jelenti, hogy évente fejenként átlagosan mintegy 180 kilogramm élelmiszert dobunk ki a kukába! Egy kis odafigyeléssel mi, magyarok mintegy negyvenezer forintot tudnánk megspórolni évente. Mindezek mellett jelentős környezetterheléssel jár ezen élelmiszerek előállítás, szállítása, tárolása is. A kidobott élelmiszerek lebomlása pedig metángáz-képződéssel jár, amelynek szintén jelentős környeztkárosító hatása van.

Rengeteg lehetőség van tehát olyan vállalatok megtételére, amelyek valóban hozzájárulnak az energiafelhasználás csökkentéséhez.

Akkor tehát: *Te mit vállalsz a Földért?*

■ S. A.

HIRDETÉS

BÉRES Az egészséges emberért

Újdonság: növényi szterinekkel a koleszterinszint csökkentéséért

A vezető halálokokat Magyarországon a szív- és érrendszeri megbetegedések képviselik. Egyértelműen bizonyított tény, hogy a magas koleszterinszint a szív- és érrendszeri megbetegedések rizikófaktor, amely a megváltoztatható kockázati tényezők közül a leginkább befolyásolható.

Klinikai kutatások bizonyítják, hogy a növényi szterinek csökkentik a vér koleszterinszintjét. A kedvező hatás eléréséhez napi 1500-2400 mg növényi szterin bevitel szükséges. Klinikai vizsgálatok azt is kimutatták, hogy a növényi szterinekkel történő étrendi kiegészítés a lipidcsökkentő terápia mellett további kedvező hatásokat jelent.

Az új **Béres Actival Szterin** filmtabletta komplex multivitamin ásványi anyagokkal, nyomelemekkel és növényi szterinekkel. Alkalmazását kifejezetten azoknak ajánljuk, akik a koleszterinszintjük csökkentése mellett a vitaminpótlást is meg kívánják oldani, hisz

a növényi szterinek mellett a készítmény további hatóanyagai hozzájárulnak a szervezet vitamin-, ásványi anyag- és nyomelem-szükségletének biztosításához. Az ajánlott napi adag 2-3 filmtabletta.

A **Béres Koleszterin Kontroll** filmtabletta növényi szterineket tartalmazó étrend-kiegészítő készítmény. Alkalmazását kifejezetten azoknak ajánljuk, akik a normál értéket (5,2 mmol/l) meghaladó összkoleszterinszintjüket természetes módon szeretnék csökkenteni. A **Béres Koleszterin Kontroll** filmtabletta csak növényi szterineket tartalmaz, így a fogyasztó az ajánlott napi adaggal (3 filmtabletta) kedvező áron elérheti a kívánt 1500 mg növényiszterin-bevitelt. A filmtabletta alkalmazása azoknak nyújt segítséget, akik a specifikus diétájuk kiegészítésével – de még a gyógyszeres kezelés szükségessége előtt – szeretnék koleszterinszintjüket a megfelelő szintre csökkenteni. A készítmények gyógyszerárakban megtalálhatók 60 db-os kiszerelésben.

Az Actival Szterin filmtabletta és a Koleszterin Kontroll filmtabletta étrend-kiegészítő készítmények.

EVÉL&LEVÉL

Testvérem! Maradj itthon!

Sorsunk idehozott bennünket a Kárpát-medencébe. Alig volt olyan korszak a történelmünknek, amikor ne kellett volna fegyverek, divatos, alattomosan ártó szellemi áramlatok, különböző rafinált gazdasági manipulációk ellen védekeznünk kivont karddal, tollal, kemény szóval, önfeláldozással. Intervenciók és belső harcok pusztították a magyarokat, de mindent túlélünk, kiegyenesedtünk, felálltunk, és itt maradtunk.

Ma a legveszélyesebb manipuláció áldozata Magyarország. Európának a magyar értelmiség kell. Kell a magyar ész, a tudás, amikor már készen van, már teljesítőképés. Orvosok, tudósok, mérnökök százával hagynak itt bennünket. Mert „ott tízszeres a fizetés, anyagi biztonság” várja mindazokat, akik elfeledkeznek magyarságukról.

Testvérem! Ne tedd üres szólamná *Szózatunkat*: „Itt élned, halnod kell.”

Maradj itthon! Itt kereszteltek, itt konfirmáltak, itt álltál pároddal az oltár elé. Kevés pénzért gyógyítod a magyar embereket, megalázóan olcsón tervezel erőművet, vagy tanítasz az egyetemen. De az alig kifejezhető belső béke, a szerény hithűség, az itthon élők megbecsülése átsegít a nehéz napokon, és biztos, hogy egyszer mind „jó kedvvel” és „bőséggel” élünk. Akkor fogod érezni, hogy mekkora érték a valamikori jó döntés. Az menjen el, aki szégyelli a hazáját, és ezt még ki is mondja!

Tudom, hogy ott is tudsz templomba menni, és megpróbálhatsz ott is magyarnak maradni. Még azt is mondhatod, hogy *Luther, Melanchthon* hazájába mégy. Ám esténként azok a pillanatok, amelyeket egyedül, csak önmagaddal töltesz, odafentről nem lesznek áldottak.

Gyerekeid kezdik „törni” a magyart, unokáid már meg se szólalnak anyanyelveden. Egy ideig még hallod, hogy „gyere haza”, aztán lassan elfogynak, akik ezt mondják, és nem lesz kihez jönnöd, ha időd már lenne is rá; évente egyszer virágot hozhatsz azokra, akik hívtak, de már előrementek...

Aztán eljön az idő, amikor már nem a fenti hívás szólít meg, legfeljebb azt hallod – ha meghallod –, hogy „Gyere el hozzánk!”

DR. SCHROTT GÉZA (*Köszeg*)

Egy magyar szó...

Tisztelt Szerkesztőség!

Ha az érdeklődő olvasó a „legszőgedibb szőgedi”, *Bálint Sándor* (1904–1980) néprajzkutató és művészettörténész műveit kutatja a dél-alföldi város könyvtárában, rábukkanhat az *Ötvennégy levél, negyvenöt válasz: 1958–1979 – Bálint Sándor válaszlai Lang Ernő leveleire* című munkára is. A könyv az evangélikus gyülekezetben az ökumenikus női világimnapra készülve került szóba a legutóbbi kedd délelőtti bibliaórán.

Egy családi fotó járt körbe, melyen az említett néhai *Lang Ernő* is szerepelt. Ő katolikus volt ugyan, de sorsa igen színes és érdekes, igazi 20. századi magyar sors... Neve annak kapcsán merült fel, hogy unokái Malajziában, Bruneiben élnek. Történetük révén még közelebb kerülhetett hozzánk az idei imanap délkelet-ázsiai „célszövege”.

Megtudhattuk, hogy Lang Ernő a vajdasági Nagybecskerekben született, magyar anyanyelvű édesapja festő, valamint orgonaművész volt, édesanyjának német volt az anyanyelve. Lang Ernő Szegedre járt középiskolába, majd Budapesten kezdte meg egyetemi tanulmányait. Ám mikor kiderült, hogy ő határon túli magyar, néhányan nehezelményezték, hogy a tanulás révén „az anyaországba menekítették” a szülei a szerb behívó elől, így Ausztriába került. Itt megnősült, majd osztrák feleségével Ausztráliába utaztak tovább. Egy fiuk és egy lányuk született, a lány férje – egy kannibál unokája – a brunei szultán magánegyetemének docense lett.

Mint említettem, a család keresztény, ám hitüket az iszlám országban, Bruneiben „nem tanácsos” nyíltan felvállalniuk, ezért a karácsonyt általában Ausztráliában ünneplik meg.

Az unokák már nem beszélnek magyarul, egy magyar szót azonban mind-egyikük jól ismer: ausztráliai házi kedvencük, a kutya Tisza névre hallgatott...

GAZDAG ZSUZSANNA *helyettes lelkész (Szeged)*

SZERETET VENDÉGSÉGRE

Körtetorta

Hozzávalók: 2 kis pohár natúr joghurt, 2 kis pohár liszt, 1 kis pohár olaj, 2 tojás, 15 dkg cukor, 1 csomag vaníliás cukor, 1 csomag sütőpor, 2 nagy körte.

Elkészítése: a körte kivételével a hozzávalókat összekeverjük, a tésztát egy 26 cm átmérőjű tortaformába öntjük. A körtékből kivágjuk a magházat, majd a gyümölcsöket nyolcfelé vágjuk és a tésztába nyom-

FOTÓ: BODA ZSUZSA

kodjuk. Ízlés szerint megszórhatjuk még egy kis cukorral. Előmelegített sütőben készre sütjük.

Pontositás. Az *Evangelikus Élet* 2012. február 26-i számában *Intézményvezetői pályázatok*, illetve *Óvodavezetői pályázatok* címmel megjelent hirdetések „Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb” pontjában a benyújtás határidejére vonatkozó mondat helyesen a következő: „A pályázat benyújtásának határideje: a pályázat megjeleneése az *Oktatási és Kulturális Közlönyben*, ettől számított 30 nap.”

A Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási és Iskolai Osztálya

Tájékoztatásul közöljük, hogy az ünnepi (március 15-i) kézbesítési rend miatt újságunk nyomdai leadási határideje előbbre került. Lapunk 12-én, hétfő este kerül a nyomdába, ezáltal már kedden megkezdődik a postázás, így előfizetőink – reménység szerint – a megszokottnál hamarabb vehetik kézbe az *Evangelikus Életet*. (Értelemszerűen a kéziratok/hirdetések leadása is egy nappal korábban esedékes.)

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Az *Odeon-Lloyd* moziban két he-
te útjára indított *Egy csepp ember-
ség – Odeon filmklub* március 8-
án 17.30-kor *A látogató* című al-
kotás vetítésével folytatódik. *Tho-
mas McCarthy* érzékeny társadal-
mi drámája szerethető hősökkel és
meglepően könnyed humorral
ajándékozza meg nézőit. *Richard
Jenkins* Oscar-jelölt alakítása ki-
hagyhatatlan.
A vetítés után a moziteremben
ezúttal is kávéval, pogácsával és
szeretettel várjuk az érdeklődőket.
Jegyár egységesen 800 Ft.
Cím: Budapest XIII., Hollán
Ernő u. 7. (A Jászai Mari tértől egy
percre.) Részletes információ:
www.odeonlloyd.com, illetve
30/902-8669 (*Rados Péter*).

Szeretettel hívunk mindenkit
március 18-ára, vasárnapra a
csillaghegy–békásmegyeri gyű-
lekezetbe (Budapest III., Mező u.
12.) az összegyülekezés napjára.
A 10 óraker kezdődő istentiszte-
leten *Donáth László* prédikál,
majd a közös ebéd után 14 óra-
kor *Sándy Gyula emlékezete* cím-
mel *Zászkaliczky Zsuzsanna* tart
előadást a templomépítő lelkész-
ről, és *Konok Tamás* emlékezik
meg a nagyapáról.

APRÓHIRDETÉS

Kedvezményes üdülés nyugdíjasok-
nak Hévízen svédasztalos étkezések-
kel, 1 hét: 44 000 Ft. Kisbér Tourist.
Tel.: 34/352-700.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített,
külföldön is elismert magyar termékeket
gyártunk a harangokkal kapcsolatos
bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcim: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

A rákosszentmihály–sashalmi
evangélikus gyülekezetben (1161
Budapest, Hősök tere 10–11.)
minden hónap második kedd-
jén, legközelebb március 13-án
19 órától Taizé-ima és ének-
együttlét.
Minden alkalommal van ige-
hirdetés is.
Információ:
<http://gyertyafeny.lutheran.hu>.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 11-étől március 18-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.05 / MR6 – A régió rádiója <i>Zsinatoló</i> (<i>vasárnapi ökumenikus műsor</i>) 10.00 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Kereszt és toll 10.15 / m1 <i>Evangélikus magazin</i> (ismétlés: m2 / 13.20) 10.45 / m1 <i>Metodista ifjúsági műsor</i> 14.00 / Bartók rádió <i>Kritikus füllel</i> Welt, gute Nacht – Johann Christoph Bach motettái és dialógusai 21.05 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i> Benne: Palestrina: <i>Stabat Mater</i> 22.10 / Duna Tv <i>A tizedes meg a többiek</i> (<i>magyar játékfilm, 1965</i>) (101’)	12.05 / Bartók rádió <i>Hangverseny-különlegességek</i> Spohr: Az utolsó ítélet (oratórium) 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórája 14.25 / m1 <i>A Szövetség</i> Biblia-vetélkedő 16.35 / Duna World <i>Natura</i> – <i>Budapest természeti értékei</i> Kőérberki szikes rét 21.30 / Duna Tv <i>Ez a te életed</i> (<i>német játékfilm, 2007</i>) (90’) 22.50 / Duna World <i>„Sehol idegenként, mindenütt hontalanul”</i> – Mednyánszky László (<i>magyar dokumentumfilm</i>)	9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Rossini: <i>Stabat Mater</i> 12.55 / m2 <i>Mesélő cégtáblák</i> A Tátra híres szállodái 13.30 / Pax Tv <i>„Tégy eggyé, Urunk!”</i> (<i>dokumentumfilm</i>) 14.35 / Kossuth rádió <i>Tér-idő</i> „Inkább szurony a szívekben, mint bilincs a kezeken!” 23.20 / Duna Tv <i>A magyar dzsessz ünnepe</i> 2011 Kozma Orsi Quartet 23.40 / m1 <i>Barangolások öt kontinensen</i> 1.00 / Viasat History <i>A gótika óriásai</i> Elérni az eget	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórája 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Liszt Ferenc</i> A középkor és a reneszánsz nyomában 16.10 / Duna Tv <i>Magyar történelmi arckép- csarnok</i> III. András (1290–1301) 21.30 / Duna World Arthur Miller: <i>Közjáték Vichyben</i> (<i>magyar tévéfilm, 1981</i>) (79’) 21.30 / Duna Tv <i>A nők hálójában</i> (<i>amerikai játékfilm, 2007</i>) (94’) 23.15 / Duna Tv Összefoglaló a Kossuth- és Széchenyi-díjak átadásáról
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
10.10 / Duna Tv <i>Siratnunk mit nem kell</i> – <i>Az ekhós szekértől</i> <i>a Nemzeti Színházig</i> (<i>magyar dokumentumfilm</i>) 13.35 / m1 <i>Szalmabábuk lázadása</i> (<i>magyar ifjúsági film, 2001</i>) (83’) 15.05 / m2 <i>1000-szer Júlia</i> Feleségek felesége 20.05 / Kossuth rádió <i>Márciusi séta Petőfivel</i> – <i>a hétköznapi</i> <i>és az ünnepi Pesten</i> 23.00 / Petőfi rádió <i>Eleven</i> Ferenczi György és a Rackajamb koncertje 0.15 / Duna Tv <i>Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag</i> Tisztelges Petőfi Sándor előtt	5.25 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 12.05 / Bartók rádió <i>A Prazák vonósnégyes hangversenye</i> Benne: Joseph Haydn: <i>A Megváltó utolsó hét szava a keresztfán</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Halász Péter, a csángók kutatója 16.10 / Duna Tv <i>Ghymes – Párkány 2011</i> 17.00 / Duna World <i>Vajdasági orgonák</i> (<i>magyar dokumentumfilm</i>) 20.00 / Duna Tv <i>Kárpáthy Zoltán</i> (<i>magyar játékfilm, 1966</i>) (78’) 20.30 / m2 <i>Pillangó</i> (<i>magyar tévéfilm, 1970</i>) (68’)	10.30 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Ábrahám gyermekei 12.15 / Duna Tv <i>Lyukasóra</i> (<i>irodalmi műsor</i>) 15.25 / Duna World <i>Aki az eke szarvára teszi a kezét...</i> (<i>magyar dokumentumfilm</i>) 16.35 / m1 <i>A Szövetség</i> Biblia-vetélkedő 19.40 / Duna Tv <i>Bánk bán</i> (<i>magyar tévéfilm, 2002</i>) (117’) 22.40 / m1 <i>Székely János:</i> <i>Caligula helytartója</i> Színházi előadás felvételtől 22.50 / Duna Tv <i>MŰPART</i> Palya Bea-koncert a Művészetek Palotájában	10.30 / m1 <i>Kérdések a Bibliában</i> 10.45 / m1 <i>Református magazin</i> 11.10 / m1 <i>Református ifjúsági műsor</i> 11.30 / m1 <i>Túrmezei Erzsébet-portré</i> (ismétlés: m2 / 14.05) 12.30 / Vörösmarty Rádió (Székesfehérvár) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása 13.22 / Bartók rádió <i>A Vagantes trió hangversenye</i> Benne: Istenes énekek a 16–17. századból 15.05 / Bartók rádió <i>Beszélgetések az egyházzeneről</i> 21.30 / Pax Tv <i>Fébé 2011</i> (<i>dokumentumfilm</i>)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 11.)

Jézus mondta: „Aki hozzám jön, hallja beszédeimet, és azok szerint cselekszik: megmutatom nektek, kihez hasonló. Hasonló ahhoz a házépítő emberhez, aki leásott, mélyre hatolt, és a kősziklára alapozott.” Lk 6,47–48 (Péld 18,10; Lk 9,57–62; Ef 5,1–8a; Zsolt 129) „Ha fontos a jó alap” – hirdeti magát egy házépítő vál-lalkozás. Amíg nincs baj, lehet, fel sem tűnik, hogy mire alapoztuk az életün-
ket. Hogy van-e, aki megtart, ha elkezdünk süllyedni. Aztán egy nap beüt egy tragédia. És akkor ránk dől minden. Kiáltani, Jézushoz menni, őt hívni akkor sem késő. Akkor sem taszít el, sőt! De miért nem megyünk oda *ma* őhozzá? Miért nem adunk hálát, hogy van alap, és van megtartó kőszikla, aki a mi idős, fiatal, elrontott, sikeres, de mindenképpen törekeny életünket megtartja?

Hétfő (március 12.)

Az Úr igazságot szolgáltat az árvának és az özvegynek, szereti a jövevényt, kenyeret és ruhát ad neki. Szeressétek a jövevényt! 5Móz 10,18–19 (3Jn 8; Lk 14,25–26/27–33/34–35/; Mk 11,27–33) Nem mai korjelenség az idegenek, a bevándorlók problematikája. A xenofóbia (xenophobia) idegengyűlöletet, enyhébb formájában az idegenekkel, külföldiekkel szembeni idegenkedést jelent. Szereti-e ma a „világ” a jövevényt, árvát, özvegyet, az elesettet? Na-
gyon fontos üzenete van ennek az igének: Isten szereti őket! Isten az eset-
tek pártján áll. Mi sem cselekedhetünk másként, ha az ő útján járunk.

Kedd (március 13.)

Urunk, Istenünk, benned reménykedünk! Jer 14,22b (Tit 2,13; Jób 7,11–21; Mk 12,1–12) A reménység megtartó erő volt a zsidóság számára mindenkor, a vándorlaskor és a fogság idején egyaránt. A próféták egyik fontos feladata a re-
ményesség életben tartása volt. Jeremiás is hűen betöltötte ezt a küldetését is. A kereszténység pedig várja vissza az Urat. Krisztus népe abban a remény-
ségben él, hogy Jézus visszajön, „*új eget és új földet várunk az ő ígérete sze-
rint, amelyben igazság lakik*.” (2Pt 3,13) „...*letöröl minden könnyet a szemük-
ről, és haldl sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé...*” (Jel21,4) Reménységünk alapja az Isten ígéje, kinyilatkoztatása, amely-
nek minden szava igaz. Derüvel és hittel nézzünk előre!

Szerda (március 14.)

Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad. 1Pt 5,5 (2Móz 10,3; Mk 9,38–41/42–47/; Mk 12,13–17) Ennek pont az ellenkezőjét tapasztal-
juk a világban. Mit látunk? A gőgösök, gátlástalanok, törtetők, harácsolók jut-
nak előre. Az alázatosak, szelídek, a jámborak látszólag mindentől elesnek, ül-
dőztetést szenvednek, lemaradnak. Még meg is alázzák őket. „Ti éhetetlenek...”
Aki azt hiszi, ez a világ rendje, és ehhez kell alkalmazkodni, egy nap keserves
kínok között fog rádöbbsenni, mekkorát tévedett. Az isteni igazság uralkodik
és működik. Nekünk van hitünk, reménységünk, mert tudjuk, hogy Isten vég-
telenül szeret minket, és mindent odaad az övéinek. Alázat, gőg, vesztes, győz-
tes... az igazságot az Ige fénye világítja meg.

Csütörtök (március 15.)

Az Úr erőt ad népének. Zsolt 29,11 (1Kor 1,5; Mk 8,10–13/14–21; Mk 12,18–
27) Láttam már ezt az igét bögrére írva, matricán, ígés lapon, könyvjelzőn,
ajándékkísérőn. Jó, ha mindig „szem előtt” van... De mennyivel jobb annak,
akinek ez az ige már a szívébe van beírva, láthatatlan tintával! Hogyan Isten
választott népének is, ez az ige nekünk is arról szól: az Úr mindig ott van,
és erőt ad az övéinek. Akkor is, ha éppen a nyomorúságtól nem látjuk – fel-
tétel nélkül. Észrevettük, hogy ma is ott volt velünk?

Péntek (március 16.)

Add nekem a szívedet, fiam, és tartsd szemed előtt utaimat! Péld 23,26 (Mk 10,21; Mt 10,34–39; Mk 12,28–34) Jézus szava jut eszembe: a nagy paran-
csolat a törvényben. „*Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes
lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és a nagy parancsolat. A második
hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat.*” Jézus a lényegyet fog-
lalja össze. A szívünket is odaadjuk az Úrnak, amikor szeretjük őt. Aki e
két parancsolat szerint él, az teljesen átadja magát Istennek, s az Isten út-
ját járja. Isten akarata szerint él. A szívet az Úrnak adja, és szolgálni tud-
ja felszabadultan az embertársait. Csodálatos összefüggés ez, amely bol-
doggá teszi azt, aki rálép erre az útra.

Szombat (március 17.)

*Csak pára az emberek élete, hazug látszat a halandóké. Ha mérlegre kerül-
nek, a páránál is könnyebb mindegyik.* Zsolt 62,10 (Mk 10,15; Lk 17,28–33;
Mk 12,35–37) Nézem egy gyülekezet éves temetési összesítőjét. Az elhunyt-
ak között van negyven-, és van kilencvenhat éves is. Tragikusan derékba tört
élet és hosszú életút – a végén egy utolsó lélegzetvétellel ki-ki visszaadja lel-
két a teremtető Istennek. Van, aki abban bízik, hogy bármi, ami megfogható,
amiért az életünk nagy részét végiggürcöljük, megtarthat minket az utolsó
percben?! A mérlegelésnél ezek mit sem számítanak majd! Egy életrecept *Fü-
le Lajostól*: „Elhallgatni és meghallgatni, mások szelíd szavára adni, tanácsot
az Igéből kapni, Isten csendjében megmaradni.”

■ KÖHÁTI DOROTTYA

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evelet.hu, www.evangelikuseselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu • **Előfizetés:** elofizetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek
referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószervező:** Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu).
Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy
Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Rovatvezetők:** Boda Zsuzsa
– Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh
K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veg helyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;
fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia
területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb
külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő
hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem
küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor
kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni.
Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

